

Dato **20.08.2024**
Tid **08.00 - 11.00**
Sted **HIAS-Møterom-Mjøsa (VBA)-14pl**
Til stede ***Lise Busterud Nordal, Marianne Le Fèvre, Knut Holen, Mai Riise,
Jarle Ruud, Thorbjørn Netteland, Steinar Hagelund, Katrine
Marsteng Jansen, Kjell Magne Brobakken, Mengshoel, Kirsti,
kvam.kristine@gmail.com, Jarle Kristian Tangen, Nina Utkilen***

Styremøte i Hias

HIAS-O-Styret

Hedmark IKT

Agenda - 20 august 2024

2024/33 **Godkjenning av innkalling og gjennomgang av protokoll fra forrige møte**

08.00, 5 min
Knut Holen

2024/34 **Økonomiplan/ budsjett/ priser - Innstilling fra adm**

08.05, 45 min
Marianne Le Fèvre

2024/35 **Avtale overtakelse av infrastruktur**

08.50, 20 min
Jarle Ruud

2024/36 **Valg av revisor**

09.10, 10 min
Marianne Le Fèvre

2024/37 **Felles kommunedelplan vann og avløp**

09.20, 15 min
Jarle Ruud

2024/38 **Driftsorienteringer**

09.35, 15 min
Alle

2024/39 **Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte**

09.50, 5 min
Knut Holen

2024/40 **Evaluering av møtet**

09.55, 10 min
Knut Holen

Innholdsfortegnelse

20.08.2024 08.00 - 11.00

2024/33 - Godkjenning av innkalling og gjennomgang av protokoll fra forrige møte	5
<hr/>	
Vedlegg	
Signert protokoll fra styremøtet 11.06.2024 (L)(323214)	6
Gjennomgang av protokoll fra forrige møte (323836)	13
2024/34 - Økonomiplan/ budsjett/ priser - Innstilling fra adm	14
<hr/>	
Vedlegg	
Økonomiplan 2025-2028 med budsjett og priser for 2025 (323840)	15
Ramme budsjett 2025 - Økonomiplan 2025-2028 (L)(323839)	22
2024/35 - Avtale overtakelse av infrastruktur	55
<hr/>	
Vedlegg	
Avtaleforslag - Overdragelse av infrastruktur - Hamar kommune (323832)	56
2024.08.07 Avtale Vann - overføring fra Hamar kommune (323827)	58
2024/36 - Valg av revisor	61
<hr/>	
Vedlegg	
Valg av revisor for regnskapsårene 2025-2026 (323834)	62
2024/37 - Felles kommunedelplan vann og avløp	64
<hr/>	
Vedlegg	
Orientering til styret i Hias - 20.08.2024 (323838)	65
240814 Målsetninger KDP-VA 2024-2033 - Hias Styrmøte (323829)	67
Fremdrift-FKP-070824-RevD (L)(323830)	80
2024/38 - Driftsorienteringer	81
<hr/>	
Vedlegg	
Driftsorienteringer (L)(323638)	82
2024/39 - Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte	83
<hr/>	
Vedlegg	
Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte (L)(323639)	84
2024/40 - Evaluering av møtet	85
<hr/>	
Vedlegg	

2024/33 - Godkjenning av innkalling og gjennomgang av protokoll fra forrige møte

Knut Holen

Godkjenning av innkalling og avklare beslutningsdyktighet
Er protokoll signert?
Vurdering av habilitet

| Beslutning

Vedlegg

[Signert protokoll fra styremøtet 11.06.2024 \(L\)\(323214\).pdf](#)

[Gjennomgang av protokoll fra forrige møte \(323836\).pdf](#)

Protokoll - styremøte i Hias IKS

11.06.2024.pdf

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- JARLE KRISTIAN TANGEN, signert 24.06.2024 med ID-Porten: BankID
- ANNE GRETHE TANGNÆS, signert 21.06.2024 med ID-Porten: BankID
- NINA HAUG UTKILEN, signert 21.06.2024 med ID-Porten: BankID
- KRISTINE KVAM, signert 21.06.2024 med ID-Porten: BankID
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, signert 21.06.2024 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Møteprotokoll for Styret Hias IKS

Møtedato: 11.06.2024

Møtested: Møterom Mjøsa, Hias VBA Sandvika

Møtetid: 08:00 - 11:00

Medlemmer
Jarle Kristian Tangen
Katrine Marsteng Jansen
Kjell Magne Brobakken
Kristine Kvam
Nina Haug Utkilen
Steinar Hagelund

Forfall meldt fra følgende medlemmer
Kirsti Mengshoel

Følgende varamedlemmer møtte
Anne Grethe Tangnæs

Andre frammøtte
Jarle Pøsche Ruud
Knut Holen
Lise Busterud Nordal
Mai Riise
Marianne le Fèvre

SAKSLISTE

Saksnr	Tittel
24/24	Gjennomgang av protokoll fra forrige møte
24/25	Presentasjon av nye (og gamle) styremedlemmer
24/26	Tertialrapport 1. tertial med prognose og revidert investeringsbudsjett
24/27	Forutsetninger for økonomiplan 2025-2028
24/28	Strategi - oppsummering etter styresamlingen
24/29	VA-gebyrer ut fra Hias IKS
24/30	Driftsorienteringer
24/31	Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte
24/32	Evaluering av møtet

Dokumentet er signert digitalt av:

- JARLE KRISTIAN TANGEN, 24.06.2024
- ANNE GRETHE TANGNÆS, 21.06.2024
- NINA HAUG UTKILEN, 21.06.2024
- KRISTINE KVAM, 21.06.2024
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, 21.06.2024

Forseglet av

Posten Norge

24/24: Gjennomgang av protokoll fra forrige møte

Behandling:

Vedtak:

Protokoll godkjennes.

24/25: Presentasjon av nye (og gamle) styremedlemmer

I representantskapsmøtet 25.04.2024 ble det valgt nye eieroppnevnte medlemmer til styret for den neste toårsperioden. Samme dag ble det også gjennomført valg på nye ansattvalgte medlemmer. Etter disse valgene er det to nye i styret. For at alle skal bli bedre kjent med hverandre, legges det opp til en presentasjonsrunde i møtet.

Behandling:

Styremedlemmene presenterte seg. Styret har fått to nye medlemmer etter styrevalget: Kristine Kvam og Katrine Marsteng Jansen. I tillegg er Elin Østli ny som varamedlem til styret. I sakspapirene står det feil etternavn på henne. Dette er nå rettet opp i Hias' systemer.

Vedtak:

1. Saken presenteres uten en innstilling fra administrasjonen.
-

- JARLE KRISTIAN TANGEN, 24.06.2024
- ANNE GRETHE TANGNÆS, 21.06.2024
- NINA HAUG UTKILEN, 21.06.2024
- KRISTINE KVAM, 21.06.2024
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, 21.06.2024

24/26: Tertialrapport 1. tertial med prognose og revidert investeringsbudsjett

Administrasjonen utarbeider statusrapporter hvert tertial. Vedlagt finner dere rapporten for første tertial 2024.

Behandling:

Styret diskuterte tertialrapporten.

Styret ønsker å få sak om prinsipper for overtakelse av ledningsnett fra kommunene til behandling. Videre ønsker styret å få presentert Hias' prosjektportefølje og konsekvenser som følge av at prosjekter blir forskjøvet i tid.

Vedtak:

1. Styret tar tertialrapport for 1. tertial 2024 til orientering.
2. Styret anbefaler at fremlagt prognose for investeringsbudsjett for 2024 godkjennes som et revidert budsjett for 2024. I prognosen er investeringene redusert med 16 millioner kroner sammenliknet med opprinnelig budsjett. Revidert investeringsbudsjett for 2024 legges til grunn for arbeidet med økonomiplan 2025-2028.
3. Styret ber om at saken fremlegges for representantskapet til orientering og vedtak om revidert investeringsbudsjett.

24/27: Forutsetninger for økonomiplan 2025-2028

I denne saken får styret en orientering om endringer i rammebetingelser og forutsetninger som administrasjonen vil legge til grunn for arbeidet med økonomiplan og budsjett 2025-2028. Styret vil få økonomiplan og budsjett 2025-2028 til behandling i sitt møte 20.08.2024.

Behandling:

Styret diskuterte saken, og ønsket mer informasjon om hva som vil være konsekvensene av å redusere investeringsnivået i perioden frem til utbyggingen av nitrogenrensing ved Hias avløpsrensaneanlegg starter opp for fullt. Styret ønsker at administrasjonen gir en presentasjon av dette.

Vedtak:

1. Styret tar administrasjonens gjennomgang av forutsetninger for økonomiplan og budsjett for 2025 til orientering. Styret ber i tillegg administrasjonen om å se på muligheten for og konsekvensene av å

- JARLE KRISTIAN TANGEN, 24.06.2024
- ANNE GRETHE TANGNÆS, 21.06.2024
- NINA HAUG UTKILEN, 21.06.2024
- KRISTINE KVAM, 21.06.2024
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, 21.06.2024

redusere investeringspådraget i perioden.

2. Styret ber om at saken også fremlegges for representantskapet til orientering i sitt møte 13. juni.

24/28: Strategi - oppsummering etter styresamlingen

Vedlagt presentasjon oppsummerer status i strategiarbeidet etter styresamlingen på Lillehammer.

Behandling:

Styret diskuterte saken, og mente at oppsummeringen etter strategisamlingen på Lillehammer i april var god. Styret ønsker å sette av mer tid til å jobbe med Hias' ambisjoner sammen med administrasjonen, og ber om at det settes av tid til dette i september.

Vedtak:

1. Styret tar saken til orientering.

- JARLE KRISTIAN TANGEN, 24.06.2024
- ANNE GRETHE TANGNÆS, 21.06.2024
- NINA HAUG UTKILEN, 21.06.2024
- KRISTINE KVAM, 21.06.2024
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, 21.06.2024

24/29: VA-gebyrer ut fra Hias IKS

Fra strategisamlingen med styret og representantskapet i desember 2022 fikk administrasjonen i oppgave å beskrive hvordan gebyrene ut fra Hias beregnes. I tillegg skal det utredes alternative måter å fordele kostnader til både eierkommunene og industrien. Denne saken er ment som en innføring i hvordan kostnadene fra Hias faktureres og skal være et utgangspunkt for videre utredning og en senere beslutning i representantskapet.

Behandling:

Styret diskuterte saken. Saken skal behandles av representantskapet i Hias torsdag 13. juni. Dette er ingen beslutningssak i representantskapet, men en orientering og starten på en diskusjon hvor eierkommunene senere fatter en beslutning.

Vedtak:

1. Styret har fått saken til informasjon, men det ligger ikke til styrets kompetanse å veilede representantskapet i valg av modell.

24/30: Driftsorienteringer

Styret får muntlig orientering i møtet.

Behandling:

Styret fikk orientering om disse sakene:

- Hias How2O
- Arbeidet med ny felles kommunedelplan vann og avløp for Hias og eierkommunene
- Nivå på Mjøsa og innlekk fra Hamar
- Kvalitet på råvann ved Hias VBA Sandvika
- Medarbeiderundersøkelse i Hias IKS
- "Bli-kjent-tur" for representantskapet i Hias IKS

Vedtak:

Styret tar driftsorienteringene til orientering.

24/31: Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte

Listen for oppfølging av styrevedtak gjennomgås i hvert styremøte. Listen blir kontinuerlig vedlikeholdt med aktuelle saker til oppfølging.

Behandling:

Vedtak:

1. Styret tar gjennomgang av listen for oppfølging av styrevedtak til orientering.
-

24/32: Evaluering av møtet

Runde rundt bordet om gjennomføring av og forberedelse til møtet.

Behandling:

Styremedlemmene var enige om at det hadde vært et bra møte med gode diskusjoner. De nye styremedlemmenes tilbakemelding var at sakene var spennende. Det var også enighet om at saksfremstillingen fra administrasjonens sider er blitt bedre, og at sakene er mer lettlest enn tidligere.

Vedtak:

- JARLE KRISTIAN TANGEN, 24.06.2024
- ANNE GRETHE TANGNÆS, 21.06.2024
- NINA HAUG UTKILEN, 21.06.2024
- KRISTINE KVAM, 21.06.2024
- KJELL MAGNE BROBAKKEN, 21.06.2024

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
2024/33	Styret Hias IKS	ST	20.08.2024

Gjennomgang av protokoll fra forrige møte

Administrasjonens innstilling:

Protokoll godkjennes.

Ottestad,

Knut Holen

Administrerende direktør

2024/34 - Økonomiplan/ budsjett/ priser -
Innstilling fra adm

Marianne Le Fèvre

Underlag for beslutning i august

| Beslutning

Vedlegg

[Økonomiplan 2025-2028 med budsjett og priser for 2025 \(323840\).pdf](#)

[Ramme budsjett 2025 - Økonomiplan 2025-2028 \(L\)\(323839\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Amund Bækkevold	FAG-121	24/87

Kode	Tittel	SaksNummer	Møtedato
STYRETH IAS	Styret Hias IKS		

Økonomiplan 2025-2028 med budsjett og priser for 2025

Administrasjonen legger årlig fram et forslag til økonomiplan for de neste fire årene. Plantallene for det første av disse årene utgjør budsjett for dette året. Etter styrets behandling skal økonomiplanen presenteres for representantskapet som grunnlag for eiernes behandling og senere godkjenning.

ADMINISTRASJONENS INNSTILLING:

Styret vedtar at forslag til Økonomiplan 2025-2028 presenteres for representantskapet i møte 29.08.24 som grunnlag for kommunenes behandling.

Styret ber om at kommunene legger opp til en behandling med sikte på at representantskapet fatter følgende vedtak i sitt møte 17.10.24:

1. Representantskapet godkjenner forslag til Økonomiplan 2025-2028
2. Representantskapet godkjenner økonomiplanens første år som budsjett for 2025
3. Prisene for 2025 vedtas slik:

	Pris eks. mva. 2025 (2024)
Avløp*	kr. 17,38 pr. m ³ (17,11)
Avgift for septik	kr. 362 pr. m ³ (356)
Avgift for tette tanker	kr. 66 pr. m ³ (65)
Avgift for slambehandling	kr. 11.138 pr. tonn tørrstoff (10.965)
Avgift for fettslam	kr. 2.824 pr. m ³ (2.780)
Vann**	kr. 15,60 pr. m ³ (15,60)

* Stipulert m³-pris ved avløpsmengde 7,5 mill. m³ (7,5). Fordeles på bakgrunn av 80 % faste og 20 % variable

** Stipulert m³-pris ved vannmengde 6 mill. m³ (6,0). Fordeles på bakgrunn av 85 % faste og 15 % variable

4. Nye låneopptak for vannsiden godkjennes med inntil 90 mill. kr, herav 18 mill. kr i 2025.
5. Nye låneopptak for avløpsiden godkjennes med inntil 219 mill. kr, herav 32 mill. kr i 2025.

Hamar, 14.08.2024

Knut Holen
Adm.dir

Trykte vedlegg:

Ramme budsjett 2025 - Økonomiplan 2025-2028

ADMINISTRASJONENS VURDERINGER

Økonomiplan for 2025-2028 er utarbeidet for at selskapet skal ivareta sine forpliktelser i henhold til eiernes formål, vedtatte planer og ambisjoner for selskapet.

Økonomiplan 2025 – 2028 settes opp i en situasjon hvor både felles kommunedelplan VA og nåværende strategi har gått ut på dato. Planen viderefører hovedmålene i eksisterende felles kommunedelplan for VA, og forlenger de overordnede målene for selskapet. I økonomiplanen forventes en periode med fokus på sikker og stabil drift, planlagt vedlikehold, opprusting av eksisterende anlegg og ulike effektiviseringstiltak. Dette skal sikre god ressursutnyttelse og samtidig tilfredstillelse av gjeldende krav. I planperioden vil Hias også forberede innføring av krav til nitrogenrensing gjennom uttesting av ulike teknologier og tidligfase prosjektering av fullskala rensing. Med støtte fra Miljødirektoratet har selskapet i 2024 startet opp en pilot for nitrogenrensning, i kombinasjon med Hias-prosessen. I tillegg er det lagt inn investeringer hentet fra «Saneringsplan for vann 2018-2029» og «Hovedplan for avløp transportsystemet». Saneringsplaner tilpasses en fornyelsestakt på en prosent pr. år. Gjennomføringen tilpasses tilgjengelig kapasitet, og samordnes med kommunenes behov i samme område. Slik samordning er effektivt i et helhetlig perspektiv.

Totale avgiftsøkninger på prisene fra Hias ut til kommunene fra 2024 til 2025 er på 0,9 %, sammenliknet med en forventet prisøkning på 3,2 % fra Norges Bank. I hele økonomiplanperioden fra 2024 til 2028 er det lagt inn en reduksjon på 3 %. Dette er betydelig lavere enn det som ble fremlagt i fjorårets reviderte økonomiplan.

Lønns- og personalkostandene ligger 3,6 mill. kr høyere enn budsjett 2024, dette inkluderer ordinær forventet lønnsvekst. Avskrivinger er økende i perioden, og henger sammen med planlagt framdrift og ferdigstilling av investeringer. For driftskostnader belastet investering (timeinntekter til selvkostpris) er det en økning på 1,3 mill. kr sammenlignet med budsjett for 2024. Andre driftskostnader er lavere enn budsjett 2024 primært som følge av lavere strømpris. Administrasjonen mener det er god kontroll over kostnadsutviklingen på de områdene selskapet selv rår over.

Finanskostnadene reduseres fra 58 mill. kr i prognose 2024 til 46 mill. kr. i 2028. Selskapets investeringer i 2025 finansieres 53 % med lån. Lånefinansieringen økes fram mot 2028 med en lånefinansiering på 84 %. Planlagte investeringer i økonomiplanperioden utgjør 467 mill. kr regnet i 2025-kroner.

FAKTA

Ref. Økonomiplandokumentet

PRO OG KONTRA

Forslaget til prisutviklingen på Avløp er satt med tanke på å bygge opp selvkostfondet før de store investeringene knyttet til nitrogenfjerning starter. Dersom priskurven ønskes endret i økonomiplanperioden, vil dette ha innvirkning på likviditet og låneopptak.

ALTERNATIVER TIL INNSTILLINGEN

Alternativ prisutvikling

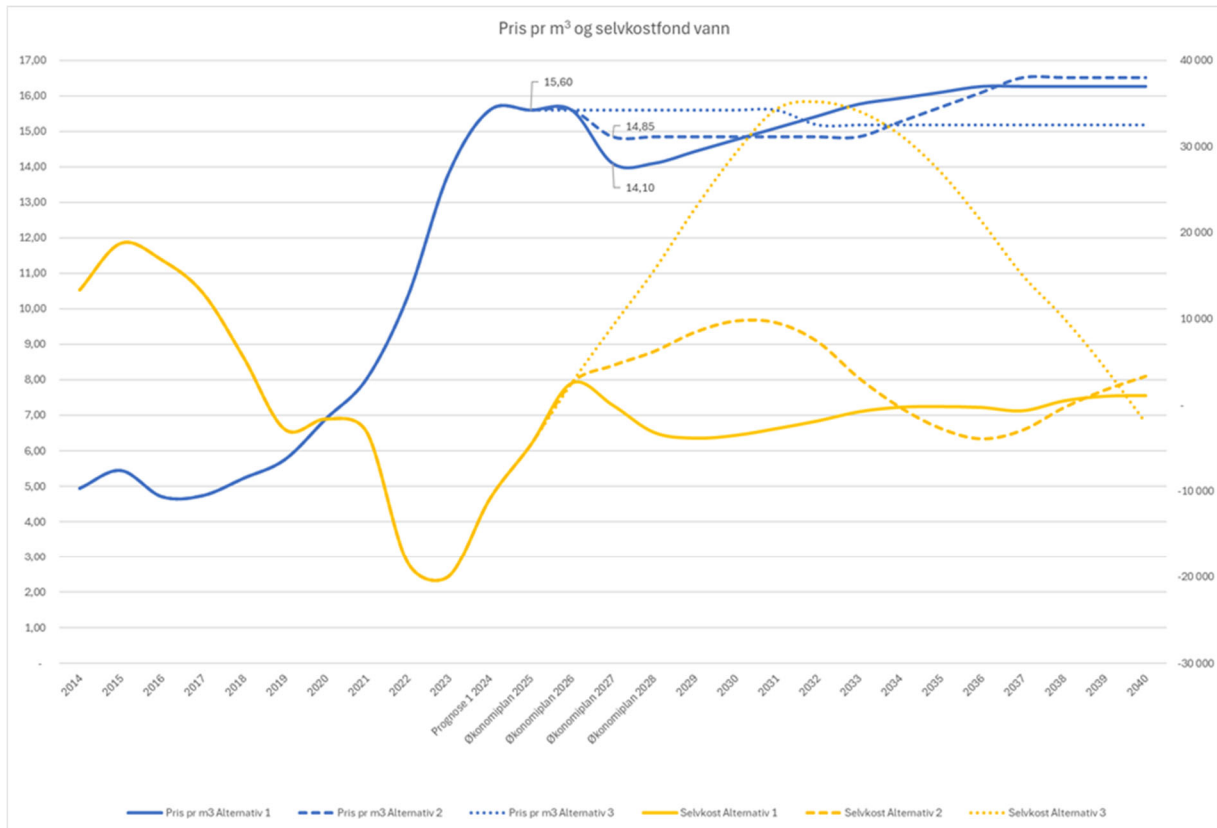
I økonomiplanen er det lagt opp til en prisøkning på 0,9 % fra 2024 til 2025. Fra 2027 er det i sum lagt opp til en prisreduksjon¹. Dette er en anbefaling fra administrasjonen. Det kan imidlertid vedtas andre priskurver i perioden. Prisendringer vil primært påvirke utvikling av selvkostfondene, likviditeten og lånefinansieringsgraden.

¹ Oppgitt i 2025-kr, dvs. ikke inflasjonsjustert.

For planperioden styrer administrasjonen etter følgende finansielle rammer/mål:

- Lånerammen er begrenset oppad til 1,2 mrd. kr.
- Ta inn underskudd på selvkostfond på vann.
- Bygge selvkostfond på ca. 50 mill. kr for avløp².

Alternative prisbaner for vann:

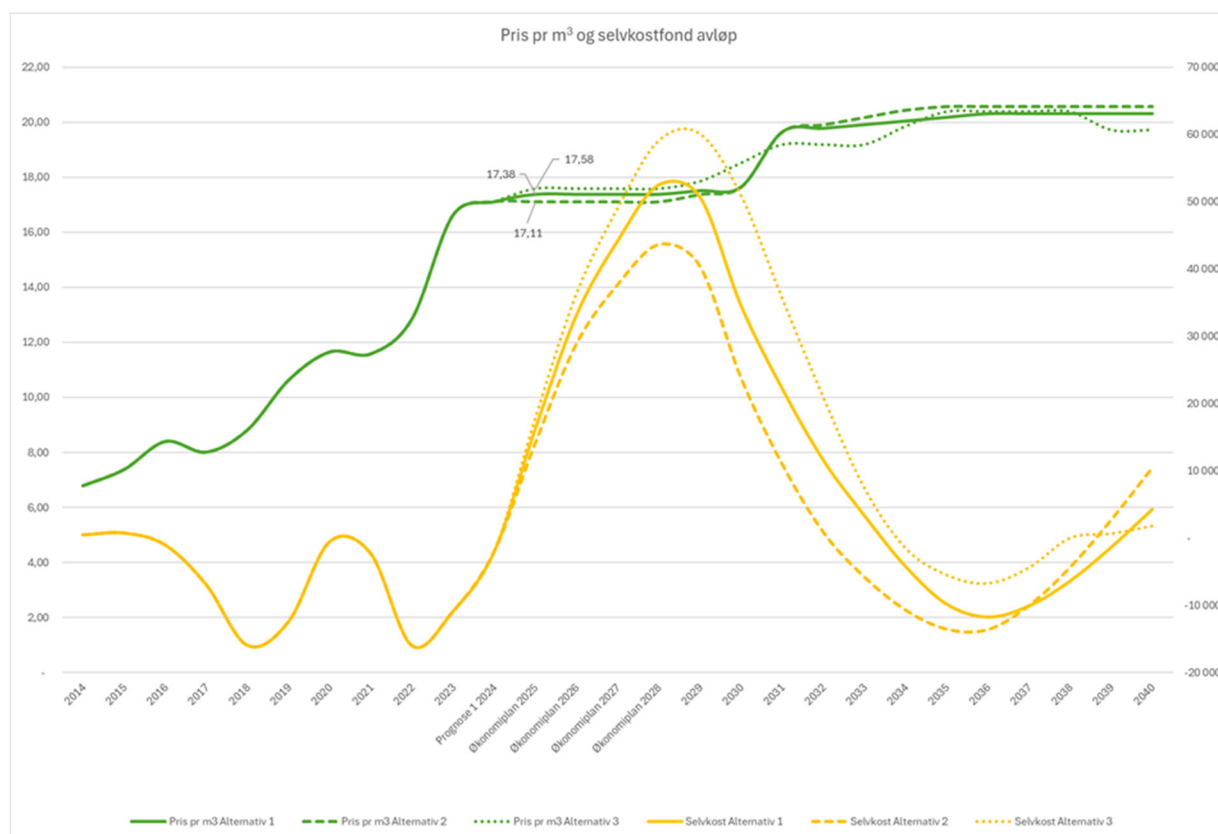
Alternativ 1 er prisutviklingen som beskrevet i økonomiplanen med en reduksjon i prisen på 10 % i 2027.

Alternativ 2 reduserer vi prisen i 2027 med 5 %

Alternativ 3 holder prisen uendret i hele økonomiplanperioden.

² Oppbygging av fond gjøres for å redusere lånebehovet og dermed motvirke en større prisvekst i forbindelse med nitrogenrensing.

Alternative prisbaner for avløp:

Alternativ 1 er prisutviklingen som beskrevet i økonomiplanen på 1,6 % i 2025.
 Alternativ 2 holder prisen uendret i hele økonomiplanperioden.
 Alternativ 3 øker prisen med forventet prisvekst i henhold til forutsetningene på 2,7 % i 2025.

Administrasjonen mener at alternativene som er beskrevet i økonomiplanen gir den beste utviklingen på pris og selvkost i et langsiktig perspektiv. På grunn av investeringer ut over i perioden 2025-2040 må prisen etter hvert økes for å balansere selvkostfondene. I økonomiplanen er prisveksten lavere enn forventet prisvekst for 2024-2025, og vi mener at dette vil kunne gi eierkommunene et handlingsrom innenfor egne selvkostområder.

Redusert investeringspådrag

I behandlingen av sak 24/27 «Forutsetninger for økonomiplan 2025-2028» fikk administrasjonen i oppdrag å se på muligheten for og konsekvensene av å redusere investeringspådraget i perioden.

Som vist i vedlegget har administrasjonen gruppert investeringene i fire ulike kategorier.

1. **Myndighetspålegg** – i planperioden er dette knyttet til nitrogenrensekravet. Målet er at nitrogenrensing skal innføres på en billig og miljøvennlig måte. Frem til et endelig utbyggingsvedtak i 2026/27 vil det blir gjennomført flere pilot og fullskalaforsøk. Det er derfor usikkerhet i hvilken teknologi som velges, og dermed hvor stor investeringen blir. Oppsettet i økonomiplanen er basert på det administrasjonen anser som mest sannsynlig, og anbefaler at det at det ikke gjøres noen endringer i denne kategorien.

	2025	2026	2027	2028
Myndighetspålegg	kr 24 993 950	kr 37 977 550	kr 1 027 000	kr 66 027 000

2. **Regional utvikling** – tilpasse kapasitet til den regionale utviklingen. Hele regionen er preget av planer for videre vekst. En viktig forutsetning for å realisere disse planene er at det er tilstrekkelig infrastruktur knyttet til vann og avløp. Hva som skal prioriteres, og når det skal iverksettes, krever en tett dialog med eierkommunene. Administrasjonen inviterte ultimo april til en slik dialog i forkant av utarbeidelsen av budsjett og økonomiplanen, men erfaringene tilsier at denne prosessen må starte enda tidligere. Administrasjonen mener at prioriteringer innenfor denne kategorien må gjøres i direkte dialog med eierkommunene.

	2025	2026	2027	2028
Regional utvikling	kr 33 636 500	kr 48 409 000	kr 67 492 000	kr 73 870 000

3. **Vedlikehold** – behov knyttet til eksisterende infrastruktur. Denne kategorien består av mange små prosjekter. Prinsipielt kan alt vedlikehold skyves framover i tid, noe Hias, i likhet med resten av VA-Norge, også har gjort med mange prosjekter. Hias er nå inne i en periode mellom store utbyggingsprosjekter – nytt vannbehandlingsanlegg som nettopp er ferdigstilt og nytt nitrogenrensetrinn som kommer for fullt i slutten av planperioden. Organisasjonen har nå dermed bedre forutsetninger for å gjennomføre nødvendige vedlikeholds- og oppgraderingsprosjekter. Med det planlagte investeringspådrag klarer Hias i sum å redusere prisene ut til kommunene (ikke inflasjonsjustert) gjennom planperioden. Administrasjonen mener derfor at det, både ut fra å holde stabile priser og at organisasjonen skal ha et jevnt pådrag i arbeidsoppgaver, er fornuftig å opprettholde et høyt tempo på vedlikeholdsprosjekter i denne planperioden. Oppgavene vil ikke forsvinne og en forskyvning framover i tid vil kunne komme på toppen av tunge investeringer knyttet til nitrogenrensning.

	2025	2026	2027	2028
Vedlikehold	kr 25 663 004	kr 11 171 778	kr 4 410 020	kr 46 931 068

4. **Lønnsomme prosjekter** – prosjekter med positiv nåverdi. Prosjekter i denne kategorien er primært knyttet til utnyttelse av spillvarme og anskaffelse solceller. Det største prosjektet er knyttet til etablering av solceller på resterende takarealer på rensaneanlegget. I prosjektet ligger det også inne nytt taktekke. I prosjekteringen er det kommet fram en usikkerhet om det er tilstrekkelig bæring for etablering av solceller på eksisterende takkonstruksjoner. Det er derfor sannsynlig at dette blir et rent vedlikeholdsprosjekt hvor det legges nytt taktekke. I prosjektene knyttet til bedre utnyttelse av spillvarme fra gassmotor og blåsemaskiner har Hias fått innvilget støtte på 30 % fra Enova.

	2025	2026	2027	2028
Lønnsomme prosjekter	kr 9 481 450	kr 8 061 950	kr 5 233 805	kr -

Prosjektene som ligger inne i økonomiplanene har allerede vært igjennom flere prioriteringsrunder i administrasjonen. Planen representerer derfor administrasjonens anbefalinger og legges fram uten at det er gjort ytterligere nedtrekk i investeringspådraget eller at prosjekter er skjøvet fram i tid. Hvis investeringspådraget skal reduseres, viser tabellen under de investeringen som administrasjonen mener helt eller delvis kan tas ut eller skyves fram i tid:

Radetiketter	Summer av ØP i år (2024)	Summer av ØP + 1år (2025)	Summer av ØP + 2år (2026)	Summer av ØP +3år (2027)	Summer av ØP +4år (2028)
Bygge inn Kjørrebru/nye garasjeplasser	-	-	-	702 510	-
DP overbygg eksternslam mottak	-	-	3 891 631	-	-
FP overbygg eksternslam mottak	-	-	210 147	102 510	-
HB Frøbergsberget	-	-	2 200 000	6 000 000	16 526 000
Solceller RA og taktekking	930 000	6 521 450	8 061 950	5 233 805	-
Totalsum	930 000	6 521 450	14 363 728	12 038 825	16 526 000

Administrasjonen anbefaler at ytterligere diskusjoner om reduksjon/forskyvninger av investeringer, spesielt innenfor i kategoriene «regional utvikling», gjøres i direkte dialog med eierkommunene.

RISIKO

For investeringene er det risiko knyttet til om myndighetene oppjusterer renskravet for nitrogen. I denne økonomiplanen er det tatt høyde for et krav om 70 % rensing. Det er samtidig knyttet usikkerhet til resultatet av pågående pilotprosjekter. Disse forholdene kan derfor ha innvirkning både på priskurve og likviditet/låneopptak.

IKT-SIKKERHET

Ref. Økonomiplandokumentet

KONSEKVENSER FOR BEMANNING

Ref. Økonomiplandokumentet

2025 – 2028

Økonomiplan

Innhold

INNLEDNING.....	3
DEL 1 - HIAS IKS OPPSUMMERT.....	5
1.1 FORUTSETNINGER.....	5
1.2 ØKONOMI-, INVESTERINGS- OG PRISUTVIKLING.....	8
1.3 BEMANNING.....	16
DEL 2 - BUDSJETT OG ØKONOMIPLANER FOR SELVKOSTOMRÅDENE.....	18
2.1 VANN OG AVLØP FELLES.....	18
2.2 VANN.....	19
2.3 AVLØP.....	26

INNLEDNING

Økonomiplan 2025–2028 settes opp etter utløpet av eksisterende felles kommunedelplan VA og selskapsstrategi. Økonomiplanen viderefører imidlertid hovedmålene i kommunedelplan og forlenger de overordnede målene for selskapet. Det legges ikke opp til vesentlige endringer i organisering, styring eller hva som skal være felles anlegg, funksjoner og prosesser. Statsforvalteren har kommet med varsel om krav til nitrogenfjerning for alle større renseanlegg som har utslipp til resipienter med utløp til Oslofjorden. Dette vil bli innarbeidet i utslippstillatelsen for Hias fra 2026. De største investeringene knyttet til dette kravet vil komme fra 2028. Hias har derfor behov for å bygge opp selvkostfondet på Avløp for å imøtekomme disse investeringene. Med dette utgangspunktet er det lagt opp til en samlet prisøkning ut fra Hias på 0,9 % fra 2024 til 2025. Dette er lavere enn det som ble estimert i forrige økonomiplan, og er lavere enn ventet lønns- og prisvekst.

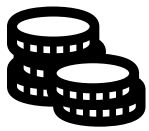
I påvente av ny strategi og kommunedelplan er økonomiplanen satt opp slik at Hias skal ha;

- Sikker og stabil drift
 - o levere nok, godt og sikkert vann.
 - o transportere og behandle avløp fra regionen.
 - o ha kompetanse, kapasitet og beredskap tilpasset et oppdatert risikobilde.

- Tilstrekkelig kapasitet
 - o dekke framtidig regionalt behov for vann- og avløpstjenester.
 - o være et kompetanse- og ressurscenter for vann- og avløpstjenester i regionen.
 - o møte nye varslede utslippskrav.

- Kontinuerlig forbedring
 - o identifisere og realisere optimaliseringsgevinster og innsparingsmuligheter.
 - o gjenvinne ressurser fra avløpet.
 - o benytte livsløpskostnader i vurdering av investeringer.

Nøkkeltall 2025

Driftsinntekter
238,6 MNOK
237,3*

Driftsresultat før skatt
27,7 MNOK
22,9*

Driftskostnader
160,2 MNOK
159,4*

Fast ansatte
53
54*

Gjeld
1 098 MNOK
Låneramme 1 200 MNOK

Investeringer
93,8 MNOK
108,6 MNOK *

Selvkostfond vann
-4,6 MNOK
-13,5 MNOK *

Selvkostfond avløp
16,2 MNOK
-1,7 MNOK *

Vannpris
15,6 kr/m³
15,6 kr/m³*

Avløpspris
17,38 kr/m³
17,11 kr/m³*

*Budsjettt 2024

DEL 1 – HIAS IKS OPPSUMMERT

1.1 FORUTSETNINGER

Forutsetningene i denne økonomiplanen baserer seg i all hovedsak på anslag fra Norges Bank på makroøkonomiske størrelser (ref. Pengepolitisk rapport 1/24 og 2/24) og anslag fra Kommunalbanken via bankens kundeverktøy KBN Finans.

2024 = 2024 kr

2025 og utover = 2025 kr

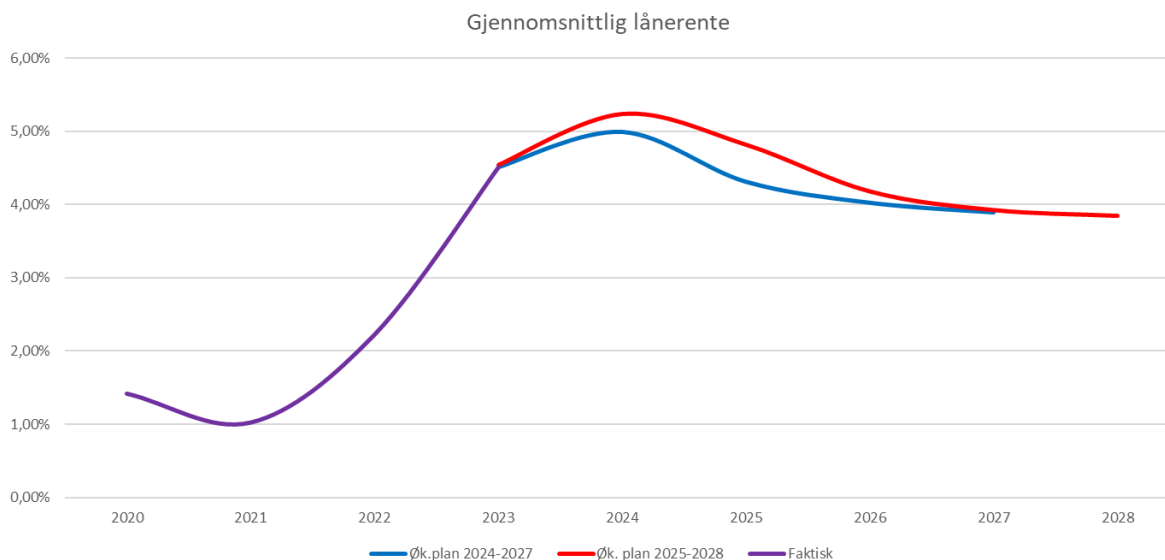
Generelle forutsetninger	Faktisk 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	2025	2026	2027	2028	Kommentar
Styringsrente NB	3,50	4,10	4,40	4,10	3,40	2,80	2,80	Norges Banks anslag ref. pengepol. rapp. 2/24
3 mnd Nibor	4,16	4,35	4,65	4,14	3,58	3,37	3,30	Kommunalbankens anslag pr 21.06.24
Lånerente	4,49	4,99	5,24	4,82	4,18	3,94	3,87	Lånerente fastsatt 21.06.2024 basert på simuleringer ved bruk av Kommunalbankens verktøy på eksisterende lån.
Selvkostrente	4,30	4,28	4,54	4,22	4,10	4,08	4,08	Kommunalbankens anslag pr 21.06.24
Finansavkastning	3,79	3,99	4,55	4,04	3,48	3,27	3,20	Betingelser i bank ligger i snitt noe under 3 mnd Nibor, forutsetter 10 punkter under i økonomiplanperioden.
Lønnsvekst	5,20	4,40	4,90	4,30				Ihht. pengepol.rapp. 1/24. I øk.plan budsjetterer vi i 2025-kr for hele perioden 2025-2028
Prisvekst	5,50	3,30	3,80	2,70				Ihht. pengepol.rapp. 1/24. I øk.plan budsjetterer vi i 2025-kr for hele perioden 2025-2028

Tall i %

Behovet for endringer i forutsetninger gjennom året har blitt påvirket av de makroøkonomiske endringene som har skjedd, og som er blitt presentert i Pengepolitisk rapport 1/24 i mars og 2/24 i juni. Denne økonomiplanen har forsøkt å ta høyde for utviklingen og benytte de sist oppdaterte tallene fra juni. Dette gjelder først og fremst renteutviklingen. Forutsetningene for lønns- og prisvekst er hentet fra Pengepolitisk rapport 1/24. Det er imidlertid viktig å understreke at lønnsoppgjørene uansett baseres på forhandlinger, og vil reflektere de utfordringene bransjen og selskapet står foran til enhver tid for å sikre nødvendig fagkompetanse på VA-området.

Tallene for perioden 2025–2028 er budsjettert i 2025-kroner, det vil si at det ikke er tatt høyde for generell pris- og lønnsvekst etter 2025.

Rentekostnadene er simulert gjennom KBN Finans-verktøyet, og siste gjennomførte simulering er foretatt 21.06.24. Det vil si etter at Norges Bank fremla sin Pengepolitiske rapport 2/24. Avdragstid på lån er forutsatt lik avskrivningstid i henhold til *Forskrift om lån og lånevilkår mv. for interkommunale selskaper*. Størrelsen på de årlige låneopptakene er beregnet ut fra å sikre tilstrekkelig likviditet.

Grafen viser endringen i gjennomsnittlig rente pr år for selskapets låneportefølje fra forrige økonomiplan.

For driftsdelen er det prognosen for 2024 som er lagt til grunn for budsjett 2025. For investeringsdelen er det revidert budsjett 2024 som er lagt til grunn for budsjettet for 2025 (ref. tertialrapport pr 1. tertial) og de resterende årene i økonomiplanperioden.

Foreslåtte investeringer viderefører behov identifisert i forrige *Felles kommunedelplan vann og avløp*, supplert med nye krav, utviklingsplaner i eierkommunene og nødvendig vedlikehold/oppgradering av infrastruktur. Spesielt vil kravet om nitrogenrensing utløse et høyt aktivitetsnivå i planperioden. Det er foreløpig for tidlig å si noe om hva som vil være den optimale løsningen for nitrogenrensing på Hias, så hovedvekten av investeringene knyttet til dette kommer først fra 2028.

IC Dovrebanen vil de neste årene legge beslag på vesentlige ressurser i avdelingen Plan og prosjekt. Omleggingen av flere ledningsstrek som er i konflikt med ny jernbanetrase mellom Stange sentrum og Hias renseanlegg, startet opp i 2023. Dette arbeidet vil fortsette gjennom 2025–2026. Anleggene vil i hovedsak bekostes av Bane NOR.

Både Heggvin Næringspark og nitrogenkrensekrav har medført behov for å omprioritere ressursene i Hias, og flere andre aktiviteter har blitt satt på vent. Det er i hovedsak arbeidet med ledningsfornyelse som skyves ut i tid. Sammen med eierkommunene arbeides det med en ny avløpsmodell, som også på et senere tidspunkt vil omfatte vannsiden. Dette blir et viktig verktøy for å kunne ta de rette beslutningene i fremtiden med tanke på en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av ledningsnettets som helhet.

Eiernes beslutning om at Heggvin Næringspark blir fellesanlegg innebærer at anlegg skal overføres fra Hamar kommune til Hias. I dialog med Hamar kommune ser dette ut til å omfatte anlegg til en verdi på henholdsvis ca. 26 mill. kr for vann og ca. 10 mill. kr for avløp. Overtakelse av anlegg forutsettes gjennomført i løpet av 2024, og inkluderes i økonomiplanen fra dette tidspunktet. Utbyggingen på Heggvin medfører også behov for bygging av nye anlegg. Det vil si anlegg som enten er helt nye, eller anlegg som har ligget i planene lengre frem i tid, men som nå må fremskyndes. Det forutsettes at Green Mountain (GMI) skal dekke store deler av disse investeringene, men også at Hias må dekke deler, spesielt knyttet til det som må fremskyndes.

Spørsmålet om eventuell endring av prinsipp for føring av rehabilitering og ledningsfornyelse som investering eller driftskostnad har vært diskutert tidligere. Det er fortsatt ikke kommet noen nærmere avklaring om selskapet skal endre dette prinsippet eller ikke. Inntil dette er endelig avklart, viderefører vi eksisterende prinsipp om å føre rehabilitering og ledningsfornyelse som investeringer.

For vann- og avløpsmengdene er det forutsatt tilsvarende nivå som i budsjettet for 2024, det vil si 6 mill. m³ på vann og 7,5 mill. m³ på avløp.

Selvkostforskriften, med sine begrensninger på antall år for oppbygging/nedbygging av fond og krav til et tilstrekkelig likviditetsnivå, er førende for å styre prisutviklingen. Selvkostresultatet henger igjen nøye sammen med nivå på priser, totale kostnader og ikke minst rentenivå.

Økonomiplanen er for øvrig utarbeidet på basis av eksisterende organisering og ansvarsfordeling, og er i tråd med selskapets vedtatte prinsipper for bemanning.

1.2 ØKONOMI-, INVESTERINGS- OG PRISUTVIKLING

Tall fra 2025–2028 er i 2025-kroner.

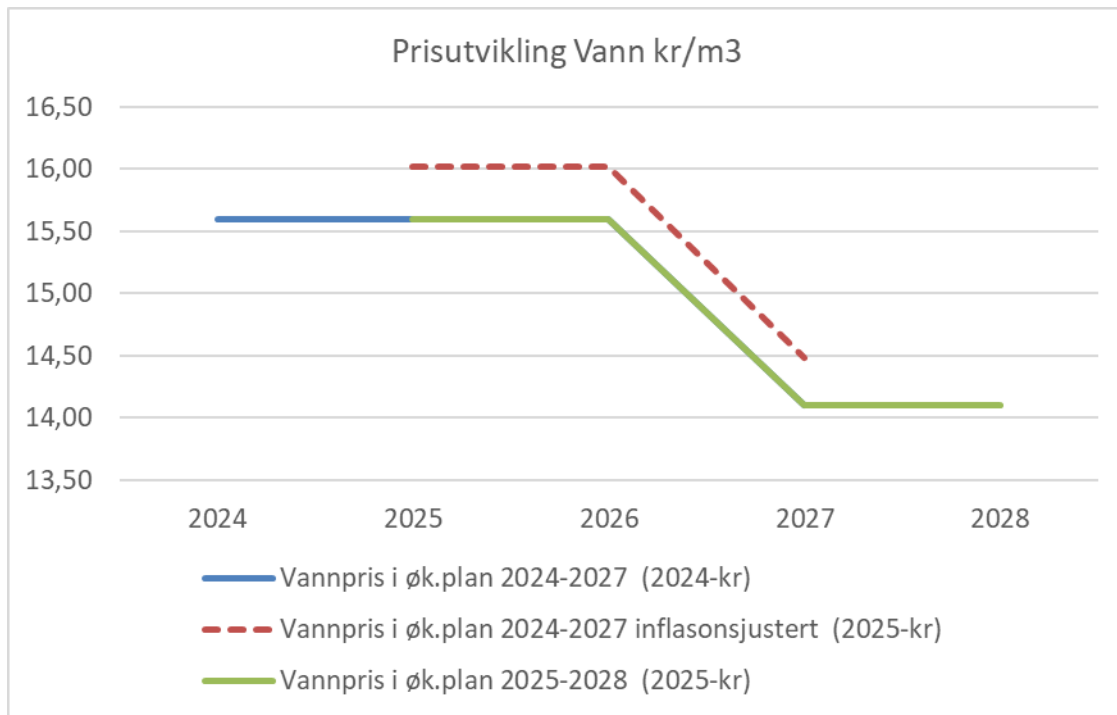
1.000 kr	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	221 109	238 086	237 344	238 605	238 605	229 605	229 605
Lønns- og personalkostnad	59 219	66 062	63 528	69 705	70 776	70 776	70 776
Avskrivninger	58 052	57 857	61 949	59 791	59 584	66 247	67 467
Andre driftskostnader	54 840	48 552	46 806	44 986	45 446	45 089	44 732
Fradrag for interne timeinntekter*)	-8 867	-13 000	-10 403	-14 313	-14 313	-14 313	-14 313
Sum driftskostnader	163 244	159 471	161 881	160 168	161 492	167 799	168 661
Driftsresultat	57 865	78 615	75 463	78 436	77 112	61 806	60 943
Finansinntekter	3 449	1 747	2 700	2 000	1 800	1 000	400
Finanskostnader	50 948	57 420	57 772	52 695	46 325	43 820	46 306
Sum finansinntekter/-kostnader	-47 498	-55 673	-55 072	-50 695	-44 525	-42 820	-45 906
Årets resultat før skatt	10 366	22 942	20 391	27 742	32 587	18 986	15 037
Likviditetsbudsjett							
Årets resultat	10 366	22 942	20 391	27 742	32 587	18 986	15 037
+Avskrivninger	58 052	57 857	61 949	59 791	59 584	66 247	67 467
-Avdrag på lån	40 286	42 329	40 845	42 512	44 379	46 079	49 362
+Låneopptak	12 800	89 000	50 000	50 000	62 000	40 000	157 000
-Avsetninger pr 31.12	29 183	-	14 703	-	-	-	-
-Investeringer	49 717	108 632	91 911	93 825	107 935	78 163	186 828
Endring likviditet	-37 967	18 838	-15 119	1 196	1 858	992	3 315
Likviditet 31.12.	88 059	46 962	47 940	49 136	50 993	51 986	55 300
Lånesaldo pr. 31.12	1 141 708	1 153 140	1 106 469	1 098 111	1 115 733	1 109 654	1 217 293

*) Samlede kostnader for bruk av eget personell er inkludert i lønns- og personalkostnader og andre driftskostnader. Arbeid som ansatte i Plan og prosjekt utfører på prosjekter belastes det respektive prosjektet med en beregnet timepris pr ansatt (selvkostpris) og blir en del av prosjektkostnaden. For at å få et riktig resultatregnskap føres Plan og prosjekts timeinntekter fra arbeid på investerings- og ledningsfornyelsesprosjekter som redusert driftskostnad i resultatregnskapet.

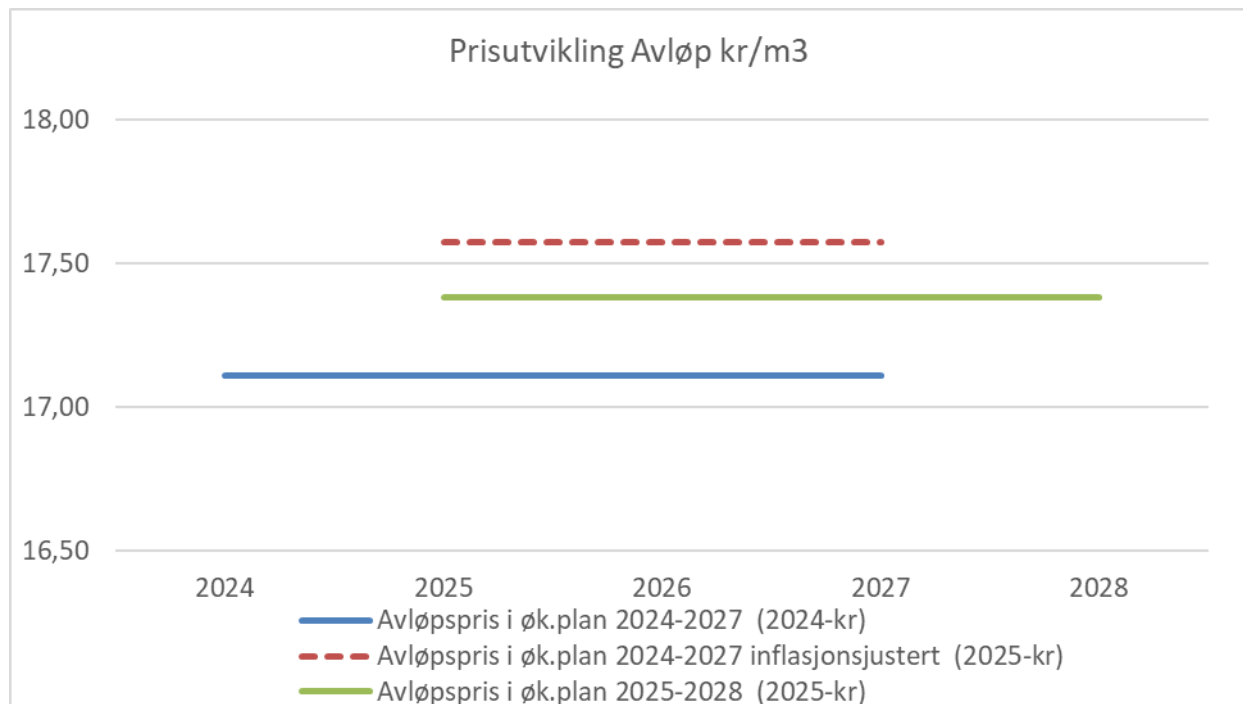
Priser, inntekter og avgifter til kommunene

Avgifter til kommunene knyttet til vann- og avløpsmengder utgjør 224 mill. kr av selskapets totale driftsinntekter i 2025, det vil si 94 %. Øvrige inntekter er relatert til mottak av slam, septik og noe eksternt salg av tjenester.

I forrige økonomiplan var vannprisen uendret (før generell pris- og lønnsvekst) fra 2024 til 2026 og med en reduksjon på 10 % fra 2026 til 2027. Denne økonomiplanen følger prisutviklingen fra den forrige planen, men hensyntatt at denne planen er i 2025-kroner, er det en lavere prisutvikling enn den forrige planen som ble beregnet i 2024-kroner. Se figuren under.

Avløpsprisen var i forrige økonomiplan forutsatt en uendret (før generell pris- og lønnsvekst) fra 2024–2027. I denne økonomiplanen legges det opp til prisøkning på 1,6 % fra 2024 til 2025, noe som er lavere enn forventet prisvekst. Deretter holdes prisen uendret fram til 2028. Avløpsprisen vil med dette være 17,38 kr pr m³ i hele økonomiplanperioden (i 2025-kroner). Se figuren under.

Budsjettet for 2025 er dermed satt opp med følgende priser ut fra Hias (2024-priser i parentes):

	Pris eks. mva. 2025 (2024)
Avløp*	kr. 17,38 pr. m ³ (17,11)
Avgift for septik	kr. 362 pr. m ³ (356)
Avgift for tette tanker	kr. 66 pr. m ³ (65)
Avgift for slambehandling	kr. 11.138 pr. tonn tørrstoff (10.965)
Avgift for fettslam	kr. 2.824 pr. m ³ (2.780)
Vann**	kr. 15,60 pr. m ³ (15,60)

* Stipulert m³-pris ved avløpsmengde 7,5 mill. m³ (7,5). Fordeles på bakgrunn av 80 % faste og 20 % variable

** Stipulert m³-pris ved vannmengde 6 mill. m³ (6,0). Fordeles på bakgrunn av 85 % faste og 15 % variable

Driftskostnader

Totale driftskostnader for 2025 er forutsatt opprettholdt på omtrent samme nivå som budsjett for 2024 (økning på 0,7 mill. kr). Endringene er relatert til følgende:

- Lønnskostnadene for 2025 ligger 3,6 mill. kr høyere enn budsjett for 2024. Økningen tar hensyn til forventet lønnsvekst. I budsjettet ligger det også en midlertidig ansatt i ni måneder tilknyttet driftskostnadsprosjekt innen nitrogenrensing, i tillegg til ambisjon om en ekstra trainee og lærling fra høsten 2025.
- Avskrivningene er økt med 1,9 mill. kr i forhold til budsjett for 2024 som følge av fullførte investeringer.
- For driftskostnader belastet investeringer, dvs. timeinntekter til selvkostpris fra tid medgått på investeringsprosjekter, er det en økning på 1,3 mill. kr sammenlignet med budsjett for 2024. Endret prioritering av ressurser underveis i økonomiplanperioden kan påvirke dette beløpet, eksempelvis kan deler av dette erstattes med økt eksternt salg.
- Andre driftskostnader er redusert med 3,6 mill. kr sammenlignet med budsjett for 2024. Se egen spesifisering med kommentarer nedenfor.

Spesifisering av andre driftskostnader

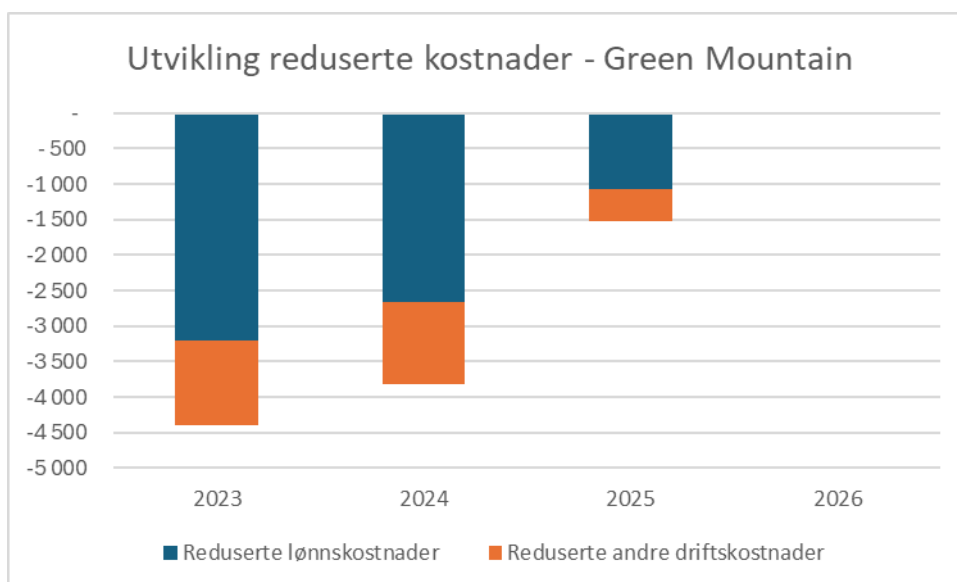
	Årsbudsjett	Prognose	Årsbudsjett
Tall i 1000 kr	2024	2024	2025
Materialer og behandlingskostnader	230	230	230
Frakt og transport	1 900	1 900	1 900
Lokaler og områder inkl. energikostnader	17 034	11 461	12 954
Leie av maskiner, inventar ol	141	141	142
Kjøp av verktøy, inventar og driftsmaterialer	10 488	12 736	10 432
Reparasjoner og vedlikehold	6 135	6 930	5 934
Fremmede tjenester	3 651	4 432	4 102
Kontorkostnad, telefon og porto	5 812	6 652	6 554
Transportmidler	775	833	833
Reise, salg, kontigenter, forsikringer ol	2 387	2 635	2 364
Reduserte kostnader anleggsbidrag	-	-1 144	-459
Sum andre driftskostnader	48 552	46 806	44 986

Energikostnadene er en del av posten *Lokaler og områder inkl. energikostnader*. Konsulentonorar er en del av posten *Fremmede tjenester*. Ikt-lisenser og ikt-drift er en del av posten *Kontorkostnad, telefon og porto*. Mottak av anleggsbidrag knyttet til Green Mountain ligger på linjen *Reduserte kostnader anleggsbidrag*.

- I budsjettet for 2025 er det forutsatt en gjennomsnittlig strømpris for året på 1,20 kr pr kWh. Dette er en nedgang på 0,44 kr i forhold til budsjett 2024. Effekt av ny gassmotor og etablerte av solcelleanlegg er i henhold til forrige økonomiplan, og holdes derfor uendret i 2025. Disse tiltakene gir henholdsvis et estimert redusert behov for kjøpt strøm med 3 GWh for gassmotor og

0,35 GWh for solcelleanleggene. Dette innebærer reduserte energikostnader på 4 mill. kr. Videre utover i økonomiplanperioden reduseres estimert behov for kjøpt strøm ytterligere med 0,4 mill. kr i 2027 og 0,4 mill. kr i 2028 som følge av ferdigstilling av flere solcelleanlegg.

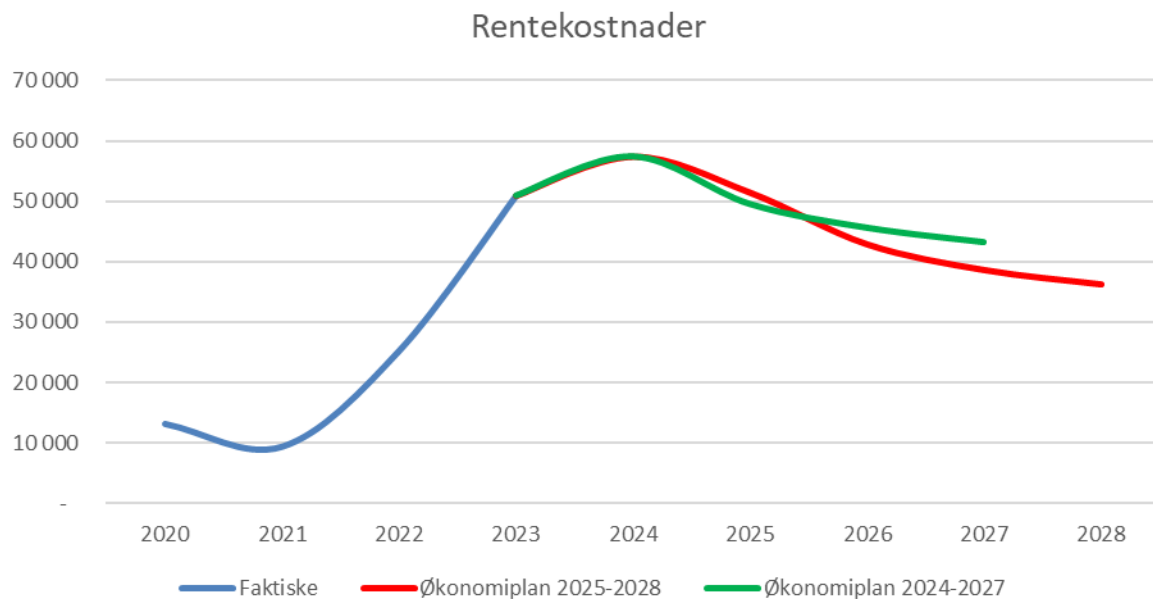
- Reduksjon av reparasjon og vedlikehold på 0,2 mill. kr skyldes ekstraordinære kostnader som ble lagt inn i budsjettet for 2024 knyttet til reparasjon av sluttavvanningsmaskin. Dette er tatt ut igjen fra 2025. I budsjettet for 2025 er det samtidig lagt inn midler til reparasjon og vedlikehold ledninger på avløp.
- Økning i konsulenthonorarer med 0,4 mill. kr skyldes at driftskostnadsprosjektet – «Konsulentrappport tradisjonell nitrifisering/denitrifisering, som ble lagt inn i prognosen 2024 er skjøvet til 2025.
- Prisøkning og flere ikt-lisenser medfører en økning på 0,7 mill. kr innen området *kontorkostnad, telefon og porto*.
- I budsjettet for 2025 er det lagt inn 0,5 mill. kr i reduserte kostnader som følge av fakturert anleggsbidrag fra Green Mountain. Dette er satt til null fra 2026 ettersom arbeidet ventes ferdigstilt i løpet av 2025.

Hias' arbeid for Green Mountain gir reduserte lønns- og driftskostnader i regnskapet som følge av fakturert anleggsbidrag. Dette betyr at disse kostnadene gradvis øker tilbake «normalnivå» når arbeidet er ventet avsluttet i løpet av 2025. I perioden hvor anleggsbidrag er fakturert har kostnader til lønn og andre driftskostnader i virkeligheten vært høyere enn det som har framkommet i årsregnskapet for 2023 og prognosen for 2024. Fra 2026 bortfaller denne effekten, og tallene i økonomiplanen viser igjen selskapets faktiske kostnadsnivå.

Finans

De siste fire årene er 74 % av investeringene lånefinansiert. Ved inngangen til 2025 er det estimert at 88 % av bokførte verdier av varige driftsmidler er lånefinansiert. I kommende økonomiplan er det behov for å lånefinansiere 66 % av totale investeringer. Dette reduserer total lånefinansieringsgrad til 83 % i 2028.

Til tross for at lånerenten forventes å få en høyere rentebane i 2025–2027 enn estimert i forrige økonomiplan, ligger rentekostnaden på samme nivå, og fra 2026 under, sammenlignet med forrige års økonomiplan. Dette skyldes at behovet for låneopptak har vært lavere enn i estimert i forrige økonomiplan.

Hias har valgt flytende rente på lånene i finansstrategien. Dette gir erfaringsmessig lavest kostnad over tid. Flytende rente gir også mindre risiko for selskapet, siden renten da følger markedet på linje med selvkostrenten. Årlige rentekostnader i økonomiplanperioden varierer fra 44 mill. kr til 53 mill. kr. En endring på ett prosentpoeng i rentenivået 2025 utgjør endrede rentekostnader på 11 mill. kr. Utviklingen av rentenivået i økonomiplanperioden får stor betydning i årene fremover, både med tanke på likviditet, størrelse på nye låneopptak og prisutvikling.

Total låneramme for Hias IKS er regulert i selskapsavtalen. Gjeldende selskapsavtale fra 2022 har en låneramme på 1,2 mrd. kr. I økonomiplan 2025–2028 er lånesaldoen beregnet ved utgangen av hvert år og når en topp i 2028 med 1,217 mrd. kr. Det innebærer i utgangspunktet et behov for utvidelse av selskapets låneramme i 2028. Prisutvikling og rentenivå fremover er imidlertid viktige faktorer som kan endre lånebehovet. Det er også ventet store investeringsbehov i forbindelse med nitrogenrensing som ligger utenfor denne økonomiplanen, slik at vi avventer en eventuell prosess med å øke selskapets låneramme til behovet er nærmere i tid.

Garantiansvar for eierkommunene

I henhold til selskapsavtalen garanterer eierkommunene for lånene til selskapet ut fra sin eierandel i selskapet. Garantiansvaret vil fordele seg slik i økonomiplanperioden:

Tall i mill. kr	Eierandel	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Total lånesaldo Hias IKS pr 31.12.		1 153	1 106	1 098	1 116	1 110	1 217
Hamar kommune	52 %	600	575	571	580	577	633
Løten kommune	7 %	81	77	77	78	78	85
Ringsaker kommune	20 %	231	221	220	223	222	243
Stange kommune	21 %	242	232	231	234	233	256
Totalt	100 %	1 153	1 106	1 098	1 116	1 110	1 217

Eierandelene er basert på vedtatte eierandeler i tråd med gjeldende selskapsavtale av 21.12.2022.

Årsresultat og selvkost

Utviklingen i selvkost henger nøye sammen med kostnads- og rentenivå og tilhørende prisutvikling. Innenfor rammene av selvkostforskriften benyttes selvkostfondene til å jevne ut prisutvikling over tid. Prisfastsettelsen og utviklingen i selvkost balanseres deretter opp mot likviditetsbehovet, inkludert vurdering av nivå på låneopptak. Årsresultatet blir en konsekvens av disse forutsetningene. Økte driftskostnader og økt rentenivå får fort store konsekvenser for selvkost. Innhenting av underdekning er nødvendig for å sikre tilstrekkelig likviditet, og innhenting må starte tidlig nok for å være i tråd med regelverket.

På vann er investeringene tilknyttet det nye vannbehandlingsanlegget gjennomført. Uendret pris i 2025 bidrar til et positivt årsresultat, som igjen bidrar til å redusere underdekningen på selvkost fra tidligere år. Ved utgangen av 2025 er underdekningen inndekket inn i sin helhet. Om det ikke oppstår uforutsette forhold, så vil dette igjen gi grunnlag for å sette ned vannprisen fra 2026.

På avløp bidrar prisøkning i 2025 både til positive årsresultater og synkende underdekning på selvkost. Ved å opprettholde prisen i 2026–2028 blir det positive årsresultater og grunnlag for overdekning på selvkost. Dette er valgt for å kunne håndtere investeringsbehovene knyttet til krav om nitrogenrensing. I denne økonomiplanen er det lagt opp til et nitrogenrensekrav på 70 %. Basert på EU's behandling av nytt avløpsdirektiv, er det sannsynlig at dette kravet vil bli strengere. øke. Resultatene fra pilotprosjektene og en eventuell justering av myndighetskrav vil ha betydning for valg av løsning, og dermed også total kostnad. Hoveddelen med kostnader knyttet til detaljprosjektering og gjennomføring vil komme etter økonomiplanperioden.

På begge selvkostområdene er varige driftsmidler økende, noe som gjør at selvkostberegningene blir relativt rentesensitive og risikoen for endringer i over-/underdekningen blir stor. Endres rentenivået i 2025 med ett prosentpoeng, vil selvkostfondene endres med ca. 8 mill. kr. på vann og vel 5 mill. kr på avløp.

Selvkostberegningene ser slik ut:

		Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Økonomi- plan 2025	Økonomi- plan 2026	Økonomi- plan 2027	Økonomi- plan 2028
VANN	Selvkostgrad dette året	99 %	109 %	112 %	108 %	108 %	97 %	96 %
	Saldo selvkostfond pr 01.01.	-18 368	-20 329	-19 960	-10 916	-4 623	2 550	-8
	Årets avsetning til selvkostfond/bruk av selvkostfond	-786	7 587	9 729	6 614	7 215	-2 609	-3 095
	Kalkulatorisk rente på selvkostfond	-806	-708	-685	-321	-42	51	-63
	Saldo selvkostfond pr 31.12	-19 960	-13 450	-10 916	-4 623	2 550	-8	-3 166
1)	%-andel kapitalkostnader	68 %	67 %	70 %	67 %	66 %	67 %	67 %
AVLØP	Selvkostgrad dette året	105 %	115 %	108 %	116 %	114 %	108 %	105 %
	Saldo selvkostfond pr 01.01.	-16 038	-17 875	-10 901	-1 991	16 260	33 184	44 212
	Årets avsetning til selvkostfond/bruk av selvkostfond	5 704	16 549	9 196	17 956	15 931	9 480	6 394
	Kalkulatorisk rente på selvkostfond	-566	-411	-286	295	993	1 547	1 934
	Saldo selvkostfond pr 31.12	-10 901	-1 737	-1 991	16 260	33 184	44 212	52 540
1)	%-andel kapitalkostnader	42 %	45 %	46 %	46 %	46 %	49 %	51 %
	Kalkulasjonsrente selvkost	4,30 %	4,28 %	4,54 %	4,22 %	4,10 %	4,08 %	4,08 %

1) Viser hvor stor andel kapitalkostnader utgjør av årets gebyrgrunnlag (Kapitalkostnader = avskrivninger + kalkulatoriske renter ihht. selvkostreglementet)

Årsresultatet for Hias ender som en konsekvens av dette på 27,7 mill. kr i 2025. Årsresultatene forblir positive ut økonomiplanperioden.

Investeringer

Investeringsplan (i 1000 kr)

Kategori	Rev.bud 2024	2025	2026	2027	2028
Myndighetspålagte	2 450	24 994	37 978	1 027	66 027
Regional utvikling	46 855	33 637	48 409	67 492	73 870
Vedlikehold (av infrastruktur)	34 881	25 713	13 487	4 410	46 931
Lønnsomme prosjekter	7 724	9 481	8 062	5 234	-
Totalsum	91 911	93 825	107 935	78 163	186 828

Kategoriene er ikke absolutte, da det i enkelte tilfeller er vanskelig å sette klare skiller mellom kategoriene.

Foreslåtte investeringer viderefører behov identifisert i forrige Felles kommunedelplan vann og avløp, supplert med nye krav, utviklingsplaner i eierkommunene og nødvendige vedlikehold/oppgradering av infrastruktur. Hovedtyngden i investeringsbehov som følge nitrogenkrav kommer fra 2028.

Investeringsbudsjettene er kommentert i del 2.

1.3 BEMANNING

Antall ansatte

Avdeling	Budsjett 2024 pr 31/12		Prognose 2024 pr 31/12		Budsjett 2025 pr 31/12	
	Ansatte	Årsverk	Ansatte	Årsverk	Ansatte	Årsverk
Faste:						
Drift	30	29,8	29	29	29	29
Plan og prosjekt	16	16	16	15,8	16	16
Administrative fellestjenester/ Stab	8	8	8	8	8	8
Totalt	54	53,8	53	52,8	53	53
Midlertidige:						
Vikarer	0	0	1	1	0	0
Trainee	1	1	0	0	2	2
Lærlinger	3	3	3	3	4	4
Totalt inkl. midlertidige	58	57,8	57	56,8	59	59

Grunnlaget for vurdering av bemanningen i Hias er basert på vedtatte bemanningsprinsipper for selskapet.

I prognosen for 2024 er en vakant driftsoperatørstilling tatt ut, da en ansatt i stedet ble overført fra Plan og prosjekt til Drift fra januar 2024. I tillegg ble årsverk for en renholder økt fra 80 % til 100 % fra mars 2024. Antall faste årsverk i Drift i 2025 holdes uendret i forhold til prognosen for 2024. I prognosen for 2024 er det en nedgang i

antall årsverk som følge av at en ansatt på Plan og prosjekt er ute i foreldrepermisjon. Den ansatte er tilbake i full jobb fra januar 2025.

I prognosen for 2024 ligger det inne en vikar som skal bistå i driftskostnadsprosjekt innen nitrogenrensing. Ansettelsesforholdet avsluttes august 2025 og er derfor satt i null i tabellen pr. desember 2025. Vikaren ligger i lønnsbudsjettet for aktuelle periode i 2025.

Det planlegges med at selskapet til enhver tid har en trainee. For 2024 har det imidlertid ikke lyktes å få på plass ny trainee fra august 2024. Derimot er det et mål om to traineer fra høsten 2025. En fra Trainee Innlandet og en fra Norsk Vann. Det er tatt høyde for dette i lønnsbudsjettet.

Ambisjonen er å ha en lærling fra hvert av fagområdene kjemi/prosess, mekaniker, og automasjon. Fra høsten 2025 er det lagt inn mulighet for ytterligere en lærling innenfor automasjon, dette er tatt høyde for i lønnsbudsjettet.

DEL 2 – BUDSJETT OG ØKONOMIPLANER FOR SELVKOSTOMRÅDENE

2.1 VANN OG AVLØP FELLES

På Vann og Avløp Felles føres anskaffelser som benyttes av begge selvkostområdene, Vann og Avløp. Kostnadene blir senere fordelt med fordelingsnøkkel til hvert av selvkostområdene.

Investeringsoversikt for VA-felles

Investeringsplan (i 1000 kr)

Programområde	Prosjektområde	Budsjett 2024	Rev.bud 2024	2025	2026	2027	2028	Sum 5-års periode
Prosjekter internt i Drift	VA-felles	1 510	1 800	4 565	1 200	1 683	1 000	10 248
Total		1 510	1 800	4 565	1 200	1 683	1 000	10 248

Ubenyttet ramme fra 2023 er innarbeidet i revidert budsjett 2024 og økonomiplan 2025-2028.

Beskrivelse av investeringer VA-felles

Det er satt av 2,8 mill. kr til kaldt rørlager. Dette er på samme nivå som forrige økonomiplan, men gjennomføringen av prosjektet er skjøvet fra 2024 til 2025 grunnet prioritering av andre tiltak. I 2027 er det planlagt å bygge inn kjørebri for opprettelse av nye garasjeplasser. I økonomiplanperioden er det i tillegg forutsatt utskifting av biler, utstyr/verktøy til verksted og teknisk nett

2.2 VANN

Investerings- og ledningsfornyelsesplanene for vann er basert på følgende:

- Foreslåtte investeringer viderefører behov identifisert i forrige *Felles kommunedelplan vann og avløp*, supplert med nye krav, utviklingsplaner i eierkommunene og nødvendig vedlikehold/oppgradering av infrastruktur
- Saneringsplan vann 2018-2029

Økonomi- og investeringsoversikt med kommentarer

1.000 kr	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	83 638	93 600	93 600	93 600	93 600	84 600	84 600
Lønns- og personalkostnad	6 854	8 223	6 797	8 472	8 811	8 811	8 811
Avskrivninger	25 999	24 773	25 414	26 563	26 412	27 381	27 622
Andre driftskostnader	20 837	20 832	18 568	20 740	20 862	20 774	20 794
Sum driftskostnader	53 690	53 828	50 779	55 774	56 085	56 966	57 226
Driftsresultat	29 949	39 772	42 821	37 826	37 515	27 634	27 374
Finansinntekter	3 150	996	1 667	1 140	738	530	144
Finanskostnader	32 126	35 738	36 370	33 612	28 821	26 940	26 580
Sum finansinntekter/-kostnader	-28 976	-34 742	-34 703	-32 472	-28 083	-26 410	-26 436
Årets resultat	973	5 030	8 118	5 353	9 432	1 224	937
Selvkostgrad vann pr. år	99,1 %	108,8 %	111,6 %	107,6 %	108,4 %	97,0 %	96,5 %
Akk. Over-/underdekning	-19 960	-13 450	-10 916	-4 623	2 550	-8	-3 166
Likviditetsbudsjett							
Årets resultat	973	5 030	8 118	5 353	9 432	1 224	937
+Avskrivninger	25 999	24 773	25 414	26 563	26 412	27 381	27 622
-Avdrag på lån	22 233	22 950	22 233	22 533	23 066	23 750	24 716
+Låneopptak	12 800	43 000	25 000	18 000	14 000	27 000	31 000
-Avsetninger pr 31.12	3 803	-	3 803	-	-	-	-
-Investeringer	32 308	56 963	47 650	24 987	26 245	32 142	34 040
Endring likviditet	-18 572	-7 110	-15 155	2 397	533	-287	803

Gjennomsnittlig vannleveranse de siste to årene har vært på ca. 6,0 mill. m³. På bakgrunn av dette, og med kunnskap om lekkasjesituasjonen i tillegg til ambisjonsnivået for ledningsfornyelse i kommunene og Hias, forutsettes budsjettert vannleveranse pr. år å være uendret på 6,0 mill. m³ for perioden fra 2025 og fremover.

Oppsummert er det lagt inn følgende forutsetninger:

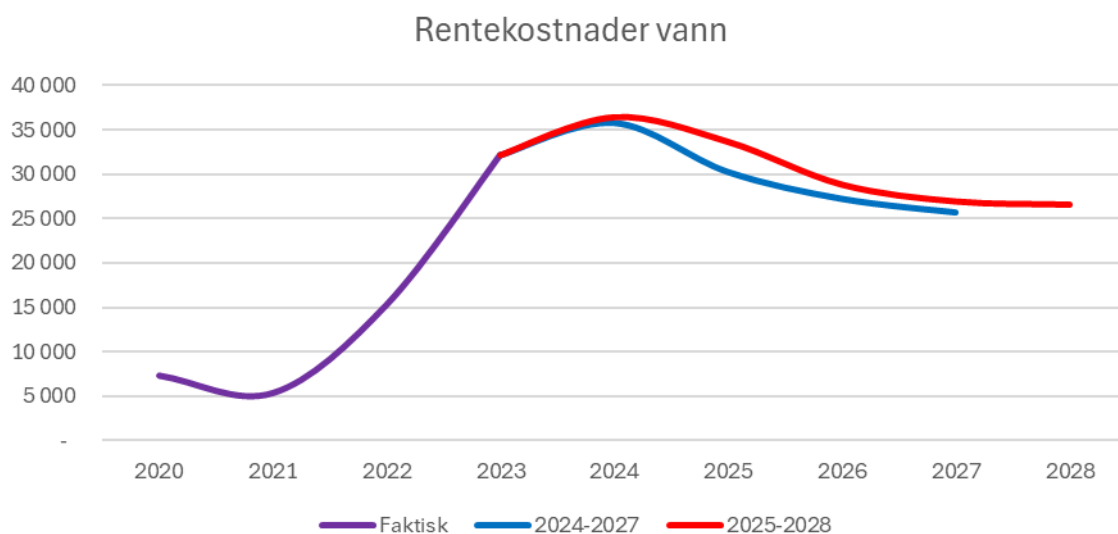
(For detaljer, se «priser, inntekter og avgifter til kommunene» i kapittel 1.2)

	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Budsjettert mengde (mill. m ³)	6	6	6	6	6	6
Avgift fra kommunene (1000 kr.)	93 600	93 600	93 600	93 600	84 600	84 600
Vannpris kr/m ³	15,6	15,6	15,60	15,60	14,10	14,10

Beregnet vannpris gjelder ved budsjettert mengde vann.

Finans

I økonomiplanperioden er det lagt opp til å holde prisen på samme nivå som i 2024, og 77 % av investeringene i perioden må lånefinansieres.

Det er i snitt forutsatt 30 års tilbakebetaling av lån, tilsvarende investeringenes forventede avskrivningstid. Utover i perioden reduseres rentekostnadene i takt med forventet lavere rentenivå og redusert restgjeld som følge av betalte avdrag. Totalt er det estimert nye låneopptak på 90 mill. kr fordelt ut over alle fire årene i økonomiplanperioden. Restgjeld er forventet å være på sitt høyeste i 2028 med 672 mill. kr.

Investeringer

Investeringsplan (i 1000 kr)

Programområde	Prosjektområde	Budsjett 2024	Rev.bud 2024	2025	2026	2027	2028	Sum 5-års periode
Vannforsyning	Etablering av fibersamband	100	900	-	-	-	-	900
	Hamar nord - Frøbergsberget	-	338	-	2 200	6 000	16 526	24 388
	Midtstranda - Hubred	15 390	5 200	22 200	16 437	15 026	10 000	68 863
	Nytt Hias VBA	-	2 294	514	-	-	-	2 808
	Stange - Tangen	-	-	-	-	-	-	-
	Trykksoner	1 716	200	1 557	-	-	-	1 757
	Uttestasjoner	3 281	2 930	-	-	-	-	2 930
Sanering og rehabilitering vann	Sanering og rehabilitering	10 158	8 787	406	7 358	10 566	6 914	34 031
Overtakelse anlegg fra Hamar kommune	Heggvin Næringspark	25 544	25 544					
Sum ansvar Plan og prosjekt		56 188	45 517	24 677	25 995	31 592	33 440	135 677
Prosjekter internt i Drift	Vann	775	2 133	310	250	550	600	3 843
Total		56 963	47 650	24 987	26 245	32 142	34 040	139 520

Ubenyttet ramme fra 2023 er innarbeidet i revidert budsjett 2024 og økonomiplan 2025–2028.

Etablering av fibersamband

Prosjektområdet er forankret i Hias hovedplan for kommunikasjon. Prosjektområdet skal sørge for at det opprettes fibersamband for rask og sikker styring og overvåking av vannforsynings- og avløpsanleggene. Gjenstående investering for prosjektområdet er beregnet til 7,7 mill. kr hvor 0,9 mill. kr ligger innenfor økonomiplanperioden. Dette er på samme nivå som forrige økonomiplan.

Hamar Nord – Frøbergsberget – Nydal

Prosjektområdet inngår i gjennomføring av hovedplan vannforsyning, som ble vedtatt av styret i 2011 og revidert i 2012. Prosjektområdet er også forankret i felles kommunedelplan 2014–2023.

Prosjektområdet omfatter anlegg som skal sikre vannforsyningen til nye utbyggingsområder for boliger og næringsvirksomhet (Hamar Nord, Stafsberg, Nydal og Trehørningen). Prosjektene omfatter nytt høydebasseng, pumpestasjoner, trykksoner og overføringsledninger. Flere delprosjekter er avsluttet og andre pågår. Bygging av høydebasseng i Frøbergsberget er skjøvet ut i tid, med oppstart planlegging i 2026. Dette er en endring i forhold til felles kommunedelplan hvor høydebassenget lå inne fra 2021 til 2023.

Total gjenstående investering for prosjektområdet er beregnet til 35,8 mill. kr, hvor 24,7 mill. kr ligger inne i økonomiplanperioden. Prognosen etter 2028 utgjør 11,1 mill. kr. I forhold til forrige økonomiplan er investeringskostnaden justert noe ned grunnet besparelser i det ferdigstilte ledningsanlegget langs Jessnesvegen. Prognosen for delprosjekter som ennå ikke er startet opp er på hovedplannivå og det er derfor knyttet stor usikkerhet til disse.

Midtstranda – Hubred

Prosjektområdet inngår i gjennomføring av hovedplan vannforsyning, som ble vedtatt av styret i 2011 og revidert i 2012. Prosjektområdet er også forankret i felles

kommunedelplan 2014–2023. For prosjekter som ikke er igangsatt er kostnadsoverslagene på hovedplannivå og forprosjektnivå, det er derfor knyttet usikkerhet til disse.

Prosjektområdet omfatter etablering av vannledning fra Bekkelaget over Midtstranda til Ridabu, vannledning fra Ridabu til Hubred, vannledning fra Midtstranda til Børstad og utvidelse av Hubred høydebasseng. Behov for økt bassengvolum for sone Hubred har medført flytting av bassengvolum fra sone Hamar nord. Dette er en endring i forhold til felles kommunedelplan. Flere delprosjekter er ferdigstilt.

Ledning mellom Ridabu – Hubred er planlagt bygd i tre etapper. (1. Kvennvegen–Leirevegen; 2. Torstingbuvegen–Hjellumsvegen; 3. Hjellumsvegen–Hubred HB) Som følge av utbyggingen av Heggvin Næringspark og behov for økte vannmengder mot Løten er det nødvendig å øke ledningsdimensjonen fra DN400 til DN 500. Videre ble det avdekket at etappe 2 bør bygges så snart som mulig, og etappe 1 bygges før 2030.

Etappe 2 er under prosjektering, og er i hovedsak planlagt bygd i 2025 og 2026. Kryssing av Kongsvegen med vannledninger vil bli utført i samarbeid med Hamar kommune i løpet av året. I forhold til forrige økonomiplan er bygging av etappe 2 skjøvet ett år frem i tid. Etappe 1 planlegges med oppstart prosjektering i 2027 og bygging før 2030. Etappe 3 ligger etter økonomiplanperioden. Planlegging for bygging av nytt Hubred høydebasseng er forutsatt med oppstart i 2025, med oppstart bygging i 2026 og ferdigstilling innen 2028.

Gjenstående investeringskostnad for prosjektområdet er beregnet til 125,3 mill. kr, hvorav 63,6 mill. kr ligger inne i økonomiplanperioden. Prognose etter 2028 utgjør 61,6 mill. kr. I forhold til forrige økonomiplan er investeringskostnaden for prosjektområdet økt med 4,6 mill. kr. Årsaken til dette er følgende:

- Endret trase for etappe 2 av vannledningen mellom Ridabu og Hubred på 1,3 mill. kr.
- Prisstigning på 3,3 mill. kr fra 2024 til 2025.

Nytt Hias Vannbehandlingsanlegg

Hovedinntaket ble satt i drift i februar i 2024. Utvendige oppussingsarbeider ble ferdigstilt i løpet av mai 2024. Alle anleggsarbeider knyttet til nytt vannbehandlingsanlegg er dermed gjennomført. Arbeid med avslutning av prosjektet gjenstår og er planlagt ferdigstilt i løpet av september 2024.

Gjenstående investering for prosjektområdet er på 2,3 mill. kr i 2024 og 0,5 mill. kr ligger inne i 2025. I forhold til forrige økonomiplan er det en besparelse på 10,6 mill. kr for prosjektområdet.

Styrke forsyningen til Tangen

Prosjektet omfatter utredning og utbygging av ledningsanlegg, høydebasseng og pumpestasjoner for å sikre tosidig forsyning til områdene Gata–Tangen. I felles kommunedelplan er det lagt opp til interkommunalt eierskap av eksisterende og nye forsyningsanlegg i denne ringen. Endret eierskap og etablering av nyanlegg forutsettes først utført når tilrettelegging for en større utbygging i Tangen-området blir gjennomført.

Total investering for prosjektområdet er stipulert til 144,5 mill. kr. Dette er på samme nivå som forrige økonomiplan. Det er forutsatt at utbyggingen kommer etter økonomiplanperioden. Beregnet investeringskostnad er på skisseprosjektnivå, og det er knyttet stor usikkerhet til prognosen.

Nytt trykksonesystem

Fase 1 «Etablering av manuell stengeplan for nedre sone i Hamar» og fase 2 «Dele nedre sone i Hamar permanent» er gjennomført. Fase 3 «Permanent deling av dagens trykksone i nedre Bekkelaget» er planlagt med oppstart i siste halvdel av 2024 med ferdigstilling første halvdel av 2025, og vil utføres i nært samarbeid med Stange kommune.

Gjenstående investering for prosjektområdet er beregnet til 1,6 mill. kr, som er på nivå med forrige økonomiplan. Prognosen er foreløpig på hovedplannivå, og det er knyttet usikkerhet til denne.

Utestasjoner

Utbyggingen av Heggvin Næringspark og datalagringscenter medfører at Hias må oppgradere og øke kapasiteten ved pumpestasjonene Hubred, Lageråa, Tofsrud og Vensli. Kostnadene for dette skal i hovedsak dekkes av utbygger Green Mountain. Stasjonene Lageråa, Tofsrud og Vensli har behov for bygningsmessig vedlikehold som nytt tak, skifte av kledning og fjerning av asbestementplanter i vegger og tak. Deler av prosjektet er ferdigstilt, men ikke overtatt. Dette utføres samtidig med kapasitetsøkningen. Videre er det nødvendig med mindre tiltak for å bedre skallsikringen for Opsahl og Østås høydebasseng (Østås høydebasseng var tidligere Hamar kommune sitt anlegg, men eierskapet ble overført til Hias høsten 2023). Kostnader til bygningsmessig vedlikehold og oppgradering av skallsikringen kan ikke belastes Green Mountain, og det er lagt inn 3,5 mill. kr for gjennomføring av dette.

Total investering for prosjektområdet i økonomiplanperioden er estimert til 2,9 mill. kr i 2025.

Sanering og rehabilitering av vannledninger

Prioriteringene i prosjektområdet bygger på saneringsplanen vann 2018–2029 og Felles kommunedelplan VA.

Kostnadene i perioden 2025–2028 er estimert til 22,9 mill. kr. Det planlagt prosjekter på totalt ca. 2.227 meter. Dette tilsvarer en utskiftingstakt på ca. 0,66 % pr år, altså en del lavere enn målet i Felles kommunedelplan VA (1 %). Hias har de siste årene ligget godt under 1 % saneringstakt på grunn av prioritering av andre, i hovedsak eksterne, hasteprosjekter.

For økonomiplanperioden 2025–2028 er det kun gjort mindre justeringer fra forrige plan.

Pågående prosjekter:

Det er kun E6-Arneberg som er pågående innenfor prosjektområdet. Dette ferdigstilles sommeren 2024.

Planlagte prosjekter i økonomiplanperioden:

Kryssing RV.25 ved Høyvangvegen prioriteres opp basert på at det skal bygges ny kryssing av RV25 for spillvann fra Heggvin Næringspark. Da er det naturlig at begge kryssinger tas samtidig. Prosjektet flyttes frem til oppstart prosjektering i 2024 og antas ferdigstilt i 2026. Prosjektet er estimert til 3,9 mill. kr og usikkerheten i tall ligger på +/- 50 % på dette detaljeringsnivået.

Løten Brenneri-Løten kirke-Vensli var i henhold til saneringsplan vann tiltenkt gjennomført i 2024–2026, men grunnet kapasitetsutfordringer internt er prosjektet flyttet til 2025–2027. Dette prosjektet kan også være godt egnet for NoDig. Prosjektet må av kapasitets- og sikkerhetsmessige grunner prioriteres opp sammenlignet med andre saneringsprosjekter. Prognosen ligger på 14 mill. kr med en usikkerhet på +/- 40 % på dagens detaljeringsnivå.

Skjelve-Bjørnstad

Prosjektet var opprinnelig tiltenkt gjennomført i perioden 2021–2023, men grunnet omprioriteringer flyttet ut til 2027–2029 i forrige økonomiplan. Strekket skal rehabiliteres grunnet delvis dårlig ledning, dårlige kummer og behov for oppdimensjonering av ledning for fremtidig vannbehov. Prosjektet kan være egnet for som et NoDig-prosjekt. Foreløpig estimat er 9,5 mill. kr og er på hovedplannivå med dertil stor usikkerhet.

Prosjektet *Høyvangvegen/Midtvangvegen* var opprinnelig planlagt i Saneringsplan vann i perioden 2025–2027. Det foreslås å splitte opprinnelig prosjektet i ulike faser, der de dårligste delene av nettet tas først. Deretter gjøres det en videre trinnvis sanering etter hvert som delstrekk blir saneringsmodne. I første omgang splittes prosjektet i fase 1 og fase 2:

- *Høyvangvegen/Midtvangvegen fase 1* er lagt inn i økonomiplan i 2028 med utblokking av ca. 670m ledning.

- *Høyvangvegen/Midtvangvegen fase 2* kommer etter økonomiplanperioden. Foreløpig estimat på 23,2 mill. kr er på hovedplannivå, og ytterligere detaljprosjektering må gjøres for å kunne fastslå mer konkrete kostnader.

Øvrige investeringer Vann

I 2024 er det utført en oppdimensjonering vannledning på Ingeberg for å tilrettelegge for nytt boligområde. Utover generell rehabilitering av bygningsmassen er det i perioden satt av midler til utskifting av PLS (programmerbar logisk styring) og pumper.

2.3 AVLØP

Investerings- og ledningsfornyelsesplanene for avløp er basert på følgende dokumenter:

- Foreslåtte investeringer viderefører behov identifisert i forrige *Felles kommunedelplan vann og avløp*, supplert med nye krav, utviklingsplaner i eierkommunene og nødvendig vedlikehold/oppgradering av infrastruktur
- Hovedplan transportsystemet for avløp 2014

Økonomi- og investeringsoversikt med kommentarer

1.000 kr	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	136 161	141 821	142 178	143 536	143 536	143 536	143 536
Lønns- og personalkostnad	20 567	24 670	24 144	25 700	26 432	26 432	26 432
Avskrivninger	27 598	28 385	32 036	28 670	28 513	34 461	35 294
Andre driftskostnader	61 434	51 209	54 816	49 789	50 033	49 411	49 114
Sum driftskostnader	109 598	104 264	110 997	104 159	104 979	110 303	110 839
Driftsresultat	26 562	37 556	31 182	39 377	38 558	33 233	32 697
Finansinntekter	276	751	1 033	860	1 062	470	256
Finanskostnader	17 445	20 396	19 942	17 849	16 465	15 940	18 853
Sum finansinntekter/-kostnader	-17 169	-19 645	-18 909	-16 989	-15 403	-15 470	-18 597
Årets resultat	9 393	17 912	12 273	22 388	23 155	17 763	14 100
Selvkostgrad avløp pr. år	104,8 %	114,8 %	107,7 %	116,0 %	113,9 %	107,8 %	105,2 %
Akk. Over-/underdekning	-10 901	-1 737	-1 991	16 260	33 184	44 212	52 540
Likviditetsbudsjett							
Årets resultat	9 393	17 912	12 273	22 388	23 155	17 763	14 100
+Avskrivninger	27 598	28 385	32 036	28 670	28 513	34 461	35 294
-Avdrag på lån	18 052	18 045	17 279	18 645	19 979	20 995	23 312
+Låneopptak	-	46 000	25 000	32 000	48 000	13 000	126 000
-Avsetninger pr 31.12	25 381	-	10 900	-	-	-	-
-Investeringer	16 127	49 434	41 247	63 848	80 065	43 913	151 363
Endring likviditet	-22 569	24 817	-116	564	-376	315	719

Med kunnskap om lekkasjesituasjon og ambisjonsnivå for ledningsfornyelse i kommunene og Hias forutsettes det en avløpsmengde per år på 7,5 mill. m³ i hele økonomiplanperioden.

Priser, inntekter og avgifter til kommunene

Pr i dag kommer 91 % av inntektene på Avløp fra avgifter fra kommunene for mottak av avløp, mens de resterende inntektene er relatert til septik og slam. Fra 2024 er salg av biogass utviklet til fordel for gassmotor til strømproduksjon. Årlige inntekter faller da bort, men gassmotoren vil innebære vesentlig reduserte strømkostnader. I tillegg vil solcelleanlegg bidra til redusert behov for kjøp av strøm. Fremover

forventes det at ferdigstilling av prosjektene knyttet til oppgraderingen av biotrinnet og fosforgjenvinningen også vil gi inntekter, gjennom bedre muligheter for å få utnyttet ressursene i avløpet. Hva og hvor mye dette kan bli, er foreløpig usikkert, og det er derfor i begrenset grad tatt høyde for i økonomiplanen. Inntekter utover avgifter til kommunene utgjør ved utgangen av perioden 13,2 mill. kr og utgjøre ca. 9 % av de totale inntektene for Avløp.

Oppsummert er det lagt inn følgende prisforutsetninger:

(For detaljer, se «priser, inntekter og avgifter til kommunene» i kapittel 1,2)

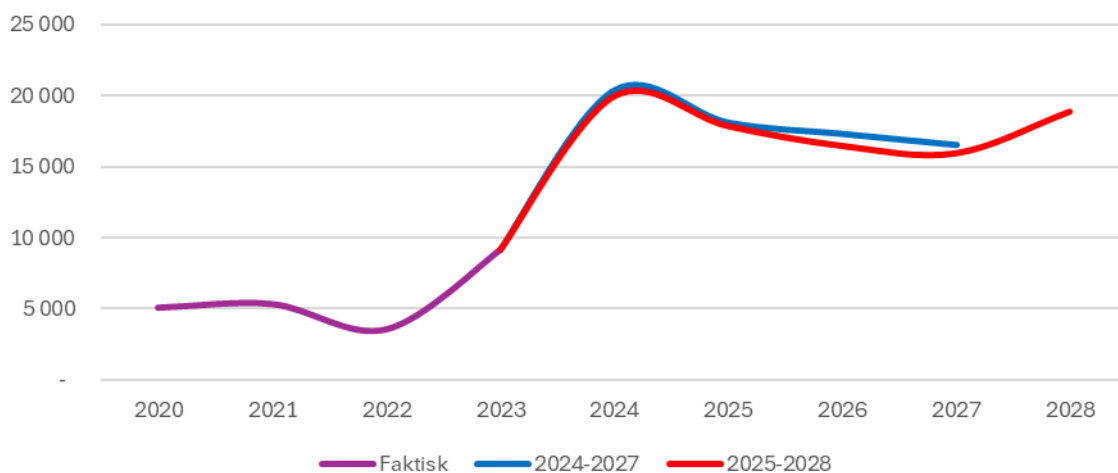
	Budsjett 2024	Prognose 2024	Budsjett 2025	2026	2027	2028
Budsjettert mengde (mill. m ³)	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Avgift avløp fra komm. (1000 kr.)	128 325	128 325	130 350	130 350	130 350	130 350
Avløpspris kr/m ³	17,11	17,11	17,38	17,38	17,38	17,38
Slam fra Ringsaker kr/t TS	10 965	10 965	11 138	11 138	11 138	11 138
Septik kr/m ³	356	356	362	362	362	362
Avløp fra tette tanker kr/m ³	65	65	66	66	66	66
Fettslam kr/m ³	2 780	2 780	2 824	2 824	2 824	2 824

Beregnet avløpspris gjelder kun ved budsjettert mengde avløpsvann.

Finans

Det er i likhet med forrige års økonomiplan lagt opp til å bygge opp selvkostfondet, slik at man unngår stor prisøkning når de store investeringene på nitrogenrensing starter. I økonomiplanen er det behov for å låne 65 % av investeringene. Totalt er det estimert nye låneopptak på 219 mill. kr fordelt utover på alle fire årene i økonomiplanperioden, der hovedtyngden er estimert å komme i 2028.

Rentekostnader avløp

Det er i snitt forutsatt 30 års tilbakebetaling av lån, tilsvarende investeringenes forventede avskrivningstid. Restgjeld er beregnet til å være på sitt høyeste i 2028 med 524 mill. kr.

Investeringer

Investeringsplan (i 1000 kr)

Programområde	Prosjektområde	Budsjett 2024	Rev.bud 2024	2025	2026	2027	2028	Sum 5-års periode
Gjødselbrikken/ RA	Investeringsprosjekter	14 399	16 230	10 086	12 164	5 336	30 484	74 301
	Nitrogenrensing	13 150	2 300	24 994	37 978	1 027	66 027	132 326
	Utvikling		200	400				600
Sanering og rehabilitering avløp	Ledningsnett	8 698	5 705	24 698	19 224	4 900	20 510	75 037
	Pumpestasjoner	330	1 500	500	7 000	31 000	32 642	72 642
Overtakelse anlegg fra Hamar kommune	Heggvin Næringspark	9 757	9 757					9 757
Sum ansvar Plan og prosjekt		46 334	35 692	60 678	76 365	42 263	149 663	364 662
Prosjekter internt i Drift	Avløp	3 100	5 555	3 170	3 700	1 650	1 700	15 775
Total		49 434	41 247	63 848	80 065	43 913	151 363	380 437

Ubenyttet ramme fra 2023 er innarbeidet i revidert budsjett 2024 og økonomiplan 2025-2028.

Investeringsprosjekter renseanlegget

Solceller på renseanlegget og utestasjoner

Prognose for totalinvesteringen ble i 2023 økt fra 10,7 mill. kr til 21,5 mill. kr i økonomiplanperioden. Den er videre prisjustert til 22 mill. kr i ny økonomiplan. Økningen skyldes at nødvendig rehabilitering av takflatene på Blokk 2 og 3 nå er lagt inn i prosjektet. Prosjektering og installasjon av solceller vil ifølge dagens planer foregå i perioden frem mot 2027. Endelig beslutning vil bli tatt høsten 2024.

DP Ny Forbehandling

Total investeringskostnad for tiltaket er foreløpig beregnet til 22 mill. kr, hvor hele beløpet er flyttet til etter økonomiplanperioden. Bakgrunnen for dette er at det er lite formålstjenlig å gjøre store endringer i forbehandling før man kjenner resultatene av nitrogenfjerningen på renseprosessen hos Hias.

Nitrogenrensing

Hias mottok i slutten av mars 2023 varsel om nitrogenrensekrav på 70 % av statsforvalteren. Statsforvalteren informerte i sitt brev at de ville innføre kravet senest fra 2026, i forbindelse med den ordinære revisjonen av utslippstillatelsen. Statsforvalteren gjorde også Hias oppmerksom på at kravet ved denne revisjonen også kan bli skjerpet fra 70 % til 85 %.

Med bakgrunn i dette har det blitt utarbeidet en gjennomføringsplan for å møte kravet. Målsetningen er å klare 70 % rensing i løpet av 2030. Dette betyr at andre større prosjekter, som ikke er kritiske for driften eller bidrar til nitrogenfjerning, utsettes. Nye prosjekter, som understøtter nitrogenkravet, kommer i tillegg. Foreløpige anslag gir et investeringsbehov på 129 mill. kr i økonomiplanperioden, med hovedtyngden mot slutten av perioden. Videre vil det komme store

investeringsprosjekter i perioden 2029-2030. Et foreløpig estimat gir et investeringsbehov for hele perioden frem mot 2030 på 444 mill. kr.

Større enkeltprosjekter som ligger innenfor økonomiplanperioden, kan oppsummeres til følgende:

Rehabilitering av Linje 6

Resultatmålet er å rehabilitere linje 6 med nye bærere og brikkeflyttere med sidestrømsteknologi for nitrogenfjerning. Prosjektet lå også inne i forrige økonomiplan, men det var ikke tatt inn nitrogenrensing, kun tilrettelegging. Siden vi mottok kravene i mars 2023, har omfanget i prosjektet økt, og dermed også kostandene. Prosjektet er estimert med en kostnadsramme på 14,4 mill. kr, hvor hele summen ligger innenfor økonomiplanperioden.

DP Linje 3 Bio

Gjennomføring av nitrogenrensing på Hias renseanlegget krever økt kapasitet i biotrinnet. Da anlegget ble bygget om til Bio-P i 2019/2020 ble byggingen av linje 3 utsatt. Dette både av kapasitetshensyn og med begrunnelse i kostnadsbildet. For å kunne nå det pålagte nitrogenrensekrevet må utbygging av linje 3 i Bio gjennomføres. Planen er bygging fra 2028, med ferdigstilling i løpet av 2030. Det er lagt inn 41 mill. kr i denne økonomiplanperioden.

FP Nitrogenrensing rejektstrøm

For å oppnå 70 % rensing av nitrogen på i Hias, uten bruk av tradisjonelle metoder (nitrifisering/denitrifisering) som er meget kostnad- og ressurskrevende, må Hias se på teknologier som reduserer nitrogeninnholdet i returstrømmen fra slam-behandlingen. Den står for 15-20 % av den totale nitrogenbelastningen på renseanlegget.

DP Nitrogenrensing rejektstrøm

Hias har mottatt budsjettkostnader for slik teknologi som strekker seg opp til 75 mill. kr. Siden skisseprosjekt og forprosjekt ikke er gjennomført, er prosjektkostnadene usikre. Estimert prognose er prisjustert til 41,6 mill. kr, med 12 mill. kr i 2025 og 29 mill. kr i 2026.

Nye brikkeflyttere linje 1 og 2

For å klare kravene til N-fjerning er Hias avhengig av å kunne flytte bæremidlene mer effektivt enn dagens løsning. Det er utviklet prototype av ny brikkeflytter som testes ut i disse dager. En implementering av denne i renseanlegget er lagt til 2025/2026 med et kostnadsestimat på 6 mill. kr.

Tradisjonell nitrifisering/denitrifisering

Avhengig av prestasjonen til nitrogenfjerning i bio-trinn kan det være behov for å legge på et nedskalert MBBR-trinn for å nå kravet om 70 % renseeffekt. Dette vil bli ytterligere aktualisert dersom myndighetene legger til grunn strengere rensekrav (80 % eller 85 %). Det er lagt inn 25 mill. kr i 2028, hvor resterende (35 mill. kr) kommer etter økonomiplanperioden.

Sanering og rehabilitering av avløpsledninger

Prioriteringer i prosjektområdet er i stor grad styrt av eksterne prosjekter, som arbeid for Green Mountain, IC-Dovrebanen og nye planer for strandsonen i Hamar kommune. I tillegg ligger til grunn Hovedplan avløp transportsystemet 2020-2030, Felles kommunedelplan VA og en tett dialog med driftsavdelingen i Hias.

I økonomiplan perioden 2025-2028 øker prosjektområdet med 30 mill.kr sammenlignet med forrige økonomiplan, til et totalt estimat på 69,4 mill. Økningen skyldes fire nye prosjekter knyttet til HNP og strandsoneutviklingen i Hamar kommune.

Pågående prosjekter:

IC-Dovrebanen koordinering mot Bane NOR

Estimatet for prosjektet er 8,2 mill. kr i økonomiplanperioden. Det er stor usikkerhet knyttet til kostnadene grunnet masser/alunskifer, der Hias må ta sin del av risikoen kostnadsmessig. Det er derfor lagt inn en risikopott på 1,8 mill. kr, hvilket er større enn normalt ved budsjettering. Hias må selv dekke egne kostnader for prosjektleder/byggeleder. Usikkerheten i tall ligger på +/- 50 % på nåværende tidspunkt. Bane NOR estimerer at ny jernbane skal være klar frem til Åkervika i løpet av 2027.

Ledning Mjøsstranda PH3 - P7 (Koigen)

Prosjektet er noe endret siden oppstart, og strekningen som er bestemt sanert har blitt vesentlig kortere enn opprinnelig planlagt. Budsjett er derfor redusert med 5,0 mill. kr til 12,3 mill. kr i økonomiplanperioden. Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Sanering Rudshøgda-dropptank

Prosjektet er ytterligere forsinket grunnet forhold i Ringsaker kommune, som er prosjekteier. Det er fortsatt usikkerhet rundt fremdrift, men det planlegges med byggestart senhøsten 2024. Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Planlagte prosjekter:

Strømperehabilitering kum sid 8448-18823 (Bekkelaget)

Aktuelt delstrekk er svært tæret av Hydrogensulfid (H₂S) og bør vurderes strømperehabilitering mot slutten av økonomiplanperioden. Kostnader estimeres til 11,6 mill. kr hvorav 1 mill. kr ligger inne i perioden Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Nye prosjekter i økonomiplanperioden:

Det planlegges med fire nye prosjekter i økonomiplanperioden med en total kostnad på 44,6 mill. kr.

Ny sjøledning fra Pumpestasjon P7-Koigen til ny Tjuvholmen pumpestasjon inkludert overløpsledning fra nye Tjuvholmen pumpestasjon.

Budsjett på 12,4 mill. kr baserer seg på ny sjøledning fra pumpestasjon P7-Koigen og frem til planlagt ny plassering av Tjuvholmen pumpestasjon inkludert sjøledningsdelen av planlagt overløpsledning fra nye Tjuvholmen pumpestasjon. Usikkerheten i tall ligger på +/- 40 % på dette detaljeringsnivået.

Nytt ledningsanlegg fra ny Tjuvholmen pumpestasjon til påkobling i Mjøsa

Budsjett ligger på 23,1 mill. kr. Prosjektet inkluderer kun landbasert utbygging av spillvanns- og overløpsledning fra nye Tjuvholmen pumpestasjon. Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Spillvannsdelen i Ridabu-Hubred prosjektet (den delen som ikke Green Mountain dekker)

Som en konsekvens av HNP er det besluttet at Hias skal ta over alt spillvannsnett fra HNP til Åker pumpestasjon fra Hamar kommune. Det er nødvendig å sanere spillvannsnettet fra 1960-tallet grunnet kapasitetsutfordringer og tilstand på aktuelt strekk. Det må også tas høyde å minimere risiko for kjelleroversvømmelser på Ridabu, og det er derfor besluttet å bygge en ekstra avskjærende ledning i prosjektet. Budsjett er totalt 5,6 mill. kr. Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Potensielle Hias tiltak på ny streng Heggvin Næringspark-Åker pumpestasjon

Da gjennomføringsavtale med Green Mountain ble signert, hadde Hias noe begrenset beslutningsgrunnlag knyttet til hvilke tiltak som måtte gjøres på avløpsstrengen. Med ny informasjon fra avløpsmodell og Hamar kommune, kan det være aktuelt å gjennomføre to til tre nye spillvannsprosjekter på strengen Heggvin Næringspark - Åker pumpestasjon. Det legges inn kostnader for to tiltenkte prosjekter inklusive prosjekteringskostnader i økonomiplan, totalt 3,5 mill. kr. Usikkerheten i tall ligger på +/- 50 % på nåværende detaljeringsnivå.

Pumpestasjoner

Siden forrige økonomiplan 2024-2027 har det kommet til et nytt prosjekt, i tillegg til at et eksisterende prosjekt er konkretisert. Begge prosjektene stammer fra Heggvin Næringspark. Grunnet behov for oppdimensjonering av strengen fra Heggvin Næringspark-Åker, må trolig Åker pumpestasjon oppdimensjoneres. Det er budsjettert med 2,4 mill. kr til dette etter økonomiplanperioden. Det planlegges med tre nye pumpestasjoner på strengen Heggvin Næringspark-Åker pumpestasjon. Kostnader for dette skal i henhold til inngått avtale dekkes av Green Mountain, men det vil kreve mye ressurser fra Hias å følge opp prosjektering og bygging.

Grunnet Heggvin Næringspark, strandsonenplanen i Hamar og innspill fra driftsavdelingen i Hias, er det gjort store endringer i prioriteringer for dette prosjektområdet siden forrige økonomiplan.

Kostnadene i ny økonomiplanperiode 2025-2028 økes fra forrige plan med 35,5 mill. kr, noe som i all hovedsak skyldes at Tjuvholmen pumpestasjon må bygges tidligere enn planlagt. For prosjektområdet totalt sett reduseres planlagte investeringer med 12,7 mill. kr. Grunnen til dette er at ny Tjuvholmen pumpestasjon planlegges bygget mindre og at Hjellum pumpestasjon blir en prefabrikkert stasjon mot tidligere planlagt plassbygd stasjon.

Ny Tjuvholmen pumpestasjon

Basert på behovene ved strandsonen i Hamar kommune må ny Tjuvholmen pumpestasjon prioriteres frem i tid. Prosjektet må koordineres med Hias' ledningsnettprosjekter og alle andre planer i området. Utarbeidet budsjett baserer seg på en utredning fra Norconsult i 2023 og at ny Tjuvholmen pumpestasjon blir mindre enn dagens stasjon. Dette er grunnen til at kostnader for prosjektet går ned med 5 mill. kr til 41,6 mill. kr. Usikkerheten i tall ligger på +/- 40 % på dette detaljeringsnivået.

Ny Rosenlundvika pumpestasjon

Ny pumpestasjon er tiltenkt oppstartet i slutten av økonomiperioden med en prognose på 39 mill. kr. Usikkerheten i tall ligger på +/- 30 % på dette detaljeringsnivået.

Rehabilitering av Hveberg pumpestasjon

Prosjektet utsettes ytterligere til slutten av økonomiplanperioden. Grunnen til dette er i all hovedsak ressursmangel, i tillegg til noe mer behov for innhenting av grunnlagsmateriale via avløpsmodelleringer og koordinering med Hamar kommune. Prognosen er 6,7 mill. kr.

Avløp fra Tangen

På tilsvarende måte som for området Vann ligger det, i tråd med Felles Kommunedelplan VA, en plan for å utbedre løsningen for Tangen-området ved en eventuell fremtidig utbygging av området. Som et resultat av gjennomført skisseprosjekt er kostnadene estimert til 114 mill. kr, med en usikkerhet på +/- 50 %. Hele beløpet ligger etter økonomiplanperioden, og det er knyttet stor usikkerhet til når det eventuelt er aktuelt å realisere planene.

Øvrige investeringer Avløp

Utover generell rehabilitering av bygningsmassen er det i perioden satt av midler til utskifting av tavler, nytt avtrekk, pumper, utskifting av PLS (programmerbar logisk styring), automasjon og oppgradering sluttavvanningsmaskin.

2024/35 - Avtale overtakelse av infrastruktur

Jarle Ruud

Legge fram Hias sitt utgangspunkt for en avtale FØR dialogen med Hamar Kommune.

| Beslutning

Vedlegg

[Avtaleforslag - Overdragelse av infrastruktur - Hamar kommune \(323832\).pdf](#)

[2024.08.07 Avtale Vann - overføring fra Hamar kommune \(323827\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Jarle Pøsche Ruud	FAG-031	23/76

Kode	Tittel	SaksNummer	Møtedato
STYRETH IAS	Styret Hias IKS		20.08.2024

Avtaleforslag - Overdragelse av infrastruktur - Hamar kommune

I tråd med tidligere avtalte disposisjoner skal Hias overta, og være eier, av infrastruktur som fører vann til og avløp fra Heggvin Næringspark. Som et resultat av dette skal Hias overta den delen av infrastrukturen som betjener dette området. Styret i Hias har ønsket å få en gjennomgang av avtaleforslag for overdragelse av infrastruktur før denne forhandles med Hamar kommune.

ADMINISTRASJONENS INNSTILLING:

1. Styret vedtar at vedlagt avtaleutkast skal benyttes som et forhandlingsutgangspunkt mot Hamar kommune og at regional ledergruppe skal gi sin tilslutning til fremforhandlet avtale før signering.

Hamar, 13.08.2024

Knut Holen
Adm.dir

Trykte vedlegg:

2024.08.07 Avtale Vann - overføring fra Hamar kommune

ADMINISTRASJONENS VURDERINGER

Overdragelse av infrastruktur fra eierkommunene til Hias har vært tema i flere diskusjoner den senere tiden. Utfordringene har vært knyttet til både infrastrukturens tilstand, løpende driftsforhold, ledningenes «juridiske rettigheter», vederlagsstørrelse og oppgjørsform.

Med referanse til tidligere gjennomganger i styret har administrasjonen funnet det vanskelig å «beordre» eierkommunene å rydde opp i historiske hendelser, og har således valgt å se fremover mht hva en avtale skal regulere. Hovedmålsetningen har vært å sikre kommunens involvering som myndighet dersom det oppstår uønskede hendelser på infrastrukturen. Samtidig er det søkt å redusere Hias' kostnadsforpliktelser for situasjoner hvor ledningenes rettigheter er brutt, bevisst eller ubevisst.

FAKTA

Hias overtok i 2016 infrastruktur fra flere av eierkommunene, som et resultat av beslutninger gjort i Felles Kommunedelplan VA 2014-2023. Bakgrunnen var knytningen til SMAT-planen, og synet på at regionens knutepunkter, som felles bo- og arbeidsområder, skal være et interkommunalt ansvar. Eksisterende infrastruktur ble den gangen overtatt av Hias til bokførte verdier, uavhengig av beskaffenhet. Dette prinsippet har ikke vært gjenstand for noen debatt mellom Hias og eierkommunene i perioden etter 2016, og administrasjonen mener prinsippet bør videreføres. Samme prinsipp ble for øvrig gjeldende for Hias' overdragelse av gamle Hamar VBA til Hamar kommune i 2023.

Hamar kommune har satt opp en detaljert liste over antall løpemeter ledning og alder. Beregnet restverdi på ledningsnett var pr mai i 2023 beregnet til 25,5 mill. kr. Av dette utgjør verdien av ledningsnett som er eldre enn 5 år ca. 1,9 mill. kr.

PRO OG KONTRA

Ved å følge de prinsippet som beskrevet ovenfor kan det argumenteres med at Hamar kommune sine innbyggere blir subsidiert av de andre eierkommunene, i den grad det aktuelle ledningsnett er av en vesentlig dårligere beskaffenhet en hva de bokførte verdier tilsier. Det var derimot også tilfellet i 2016, uten at det ble reist innvendinger den gang. Prinsippet gir uansett en ryddig tilnærming, hvor man sikrer lik behandling uavhengig av eierkommunene samt minimerer diskusjon og individuelle betraktninger.

ALTERNATIVER TIL INNSTILLINGEN

Ikke vurdert

RISIKO

En risiko ved dette forslaget er at Hamar kommune ikke godtar formuleringene i avtalen, og ønsker å forhandle på hele, eller deler av forslaget.

IKT-SIKKERHET

N/A

KONSEKVENSER FOR BEMANNING

Ingen umiddelbare konsekvenser for bemanning i Hias. Det bør dog bemerkes at Hias overtar stadig infrastruktur fra kommunene, særlig i form av ledningsnett. Hias sin bemanning er p.t. ikke rigget for å være en betydelig forvalter av ledningsnett. Dette uavhengig av denne avtalen som enkeltstående element.

Avtale

mellom

Hamar kommune og Hias IKS

om

Overdragelse av infrastruktur for vannforsyning som betjener Heggvin Næringsområde.

1. Det er besluttet at VA-infrastruktur som betjener Heggvin næringsområde er et interkommunalt fellesanliggende, og skal ligge under ansvarsområdet til Hias IKS. I denne sammenheng er det videre besluttet at Hias overtar fra Hamar kommune den infrastruktur som fører vann til og avløp fra næringsområdet og knytter dette videre til Hias sin eksisterende infrastruktur.
2. Overføring av eierskap Opsahl pumpestasjon og Østås høydebasseng ble utført i 2023 jf. avtale av 8.11.23 («Avtale mellom Hamar kommune og Hias IKS om Overdragelse av eierskap for Opsahl pumpestasjon og Østås høydebasseng»). Opsahl pumpestasjon og Østås høydebasseng omfattes av denne avtalen og oppgjøret for dette, jf. oppsettet i bilag 3.
3. Denne avtalen regulerer overdragelse av ledningsnett for vannforsyning, med tilhørende kummer. Overdragelse av avløpsanleggene vil bli regulert i egen avtale ved et senere tidspunkt.
4. Følgende vannforsyningsanlegg overdras fra Hamar kommune til Hias:
 - a. Vannledning i østlig og vestlig trasé fra Østås høydebasseng, via hhv Grefthenmoen og Rabstad, til Opsahl høydebasseng som vist med gult i Bilag 1.
 - b. Tilhørende kummer som spesifisert i Bilag 2.
5. Hamar kommune beholder ansvaret for alle øvrige kommunale vannledninger som fører inn i, og går ut av kummer listet i Bilag 2.
6. Hamar kommune vil fortsatt være ansvarlig avtalepart mot alle abonnementer på de aktuelle ledningsstrekke, uavhengig av tilkoblingspunkt.

7. Hias IKS overtar infrastrukturen i henhold til oppsett i Bilag 3 (Referat 26.05.23 – overføring VA infrastruktur – vedlegg restverdier), justert for avskrivninger til overtakelsestidspunktet.
8. Overtakelsestidspunkt settes til 1. oktober 2024, med forfall av betaling 1. desember 2024.
9. Hamar kommune overleverer til Hias IKS «som-bygget» tegninger og all annen informasjon de er i besittelse av knyttet til infrastrukturen. Eksempelvis grunneieravtaler og driftserfaringer på ledninger og kummer. Dette som en del av overdragelsen.
10. Der hvor grunneieravtaler er inngått overtar Hias IKS Hamar kommunes rolle som avtalepart i gjeldende avtaler med grunneiere når det gjelder rettigheter, plikter og andre avtalebestemmelser som er relevante for aktuelle ledningsstrek og installasjoner. Dette gjøres ved at det etableres tinglyste transporterklæringer. Alle kostnader knyttet til overdragelsen bæres av Hamar kommune.
11. Hamar kommune er ansvarlig for å følge opp eventuelle utfordringer knyttet til at ledninger er overbygget, standard abonnementsvilkår ikke er fulgt, plassering av infrastruktur avviker fra kartgrunnlag, manglende tinglysning eller uklarheter i avtalen skaper uklarhet om ledningseiers rettigheter e.l. Det ligger i dette at kommunen skal ha dialog med grunneieren og avtale tiltak. Tiltak godkjennes av Hias. Eventuelle kostnader som ikke skal belastes grunneier, er Hamar kommunes ansvar med mindre Hias og Hamar kommune i det enkelte tilfelle blir enige om noe annet.
12. Dette avtaledokument med vedlegg er utferdiget i 2 eksemplarer, ett til hver av partene.

Sandvka den:

Hamar den:

.....

Hias IKS

.....

Hamar kommune

Vedlegg:

- Bilag 1 Kart som viser aktuelle ledningsstrek for vannforsyning
- Bilag 2 Oversikt ledningsstrek med kummer
- Bilag 3 Referat 26.05.23 – overføring VA infrastruktur – vedlegg restverdier

2024/36 - Valg av revisor

Marianne Le Fèvre

| Beslutning

Vedlegg

[Valg av revisor for regnskapsårene 2025-2026 \(323834\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Marianne le Fèvre		24/123

Kode	Tittel	SaksNummer	Møtedato
STYRETH IAS	Styret Hias IKS		20.08.2024

Valg av revisor for regnskapsårene 2025-2026

I denne saken behandler styret sin innstilling til valg av revisor for regnskapsårene 2025-2026. Formelt valg av revisor foretas av representantskapet.

ADMINISTRASJONENS INNSTILLING:

1. Styret anbefaler at Representantskapet velger Deloitte AS som revisor for regnskapsårene 2025-2026.

Hamar, 13.08.2024

Knut Holen
Adm.dir

ADMINISTRASJONENS VURDERINGER

Administrasjonen mener Deloitte AS har ivaretatt sitt ansvar som ekstern revisor på en god måte og ser derfor ingen grunn til å anbefale skifte av revisor. Basert på dette anbefaler administrasjonen å utløse første opsjonsmulighet innenfor denne avtalen og velge Deloitte AS som revisor for regnskapsårene 2025-2026.

FAKTA

Det ble i 2023 gjennomført en formell anbudsprosess for valg av revisor for regnskapsårene 2023 og 2024. Avtalen har opsjon for videreføring 2+2+2. Forlengelse av avtalen innebærer et revisjonshonorar på 195.000kr, med indeksregulering fra og med regnskapsåret 2024. Godtgjørelse for bistand kommer i tillegg. Avtalen inkluderer også revisjonstjenester for Hias How2o AS.

I forrige anbudsprosess var det kun Deloitte AS som leverte tilbud, til tross for at 3 andre revisjonsfirmaer ble invitert til å gi tilbud. Mottatte tilbud medførte en vesentlig kostnadsøkning, og vi vurderte derfor å lyse ut konkurransen på nytt. Deloitte valgte da å redusere prisen noe, og det ble konkludert med at det ikke var hensiktsmessig å lyse ut på nytt.

I henhold til IKS-loven er det representantskapet som formelt skal velge revisor. Valget gjøres etter innstilling fra styret.

PRO OG KONTRA

Administrasjonen mener revisor har utført sine oppgaver tilfredsstillende i henhold til gjeldende avtale. I forhold til oppdragets omfang er det relativt ressurskrevende å gjennomføre anbudsprosess og bistå ny revisor i planlegging og gjennomføring av første revisjon. Deloitte AS har vært selskapets revisor siden 2015, og har dermed god kjennskap til selskapets drift, interne rutiner og risikofaktorer.

Siden vi i forrige anbudsprosess ikke mottok mer enn ett tilbud var det ikke mulig å sammenligne pris. Slik sett kan dette tale for å gjennomføre en ny konkurranse.

Revisor er selv pålagt å vurdere sin uavhengighet og om de har utført tilstrekkelige kontroller for å kunne uttale seg om regnskapet.

Hias How2o har pr i dag en svært begrenset administrasjon, og det vil være utfordrende for selskapet å følge opp en eventuell ny revisor.

ALTERNATIVER TIL INNSTILLINGEN

Styret kan anbefale at selskapet gjennomfører en ny anbudsprosess i valget av revisor.

RISIKO

Ikke vurdert

IKT-SIKKERHET

Ingen

KONSEKVENSER FOR BEMANNING

Ingen, ut over prioritering av ressurser.

2024/37 - Felles kommunedelplan vann og avløp

Jarle Ruud

Orientering om hva som legges fram for rep.skapet.
Målmatriksen er det viktigste.

Orientering

Vedlegg

[Orientering til styret i Hias - 20.08.2024 \(323838\).pdf](#)

[240814 Målsetninger KDP-VA 2024-2033 - Hias Styrmøte \(323829\).pdf](#)

[Fremdrift-FKP-070824-RevD \(L\)\(323830\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Jarle Pøsche Ruud	FAG-011, FAG-406	23/83

Kode	Tittel	SaksNummer	Møtedato
STYRETH IAS	Styret Hias IKS		20.08.2024

Orientering til styret i Hias - 20.08.2024

Det gis en orientering om status i arbeidet med ny Felles Kommunedelplan VA.

ADMINISTRASJONENS INNSTILLING:

1. Styret tar saken til orientering

Hamar, 13.08.2024

Knut Holen
Adm.dir

Trykte vedlegg:

240814 Målsetninger KDP-VA 2024-2033 - Hias Styrmøte
Fremdrift-FKP-070824-RevD

ADMINISTRASJONENS VURDERINGER

Representantskapet i Hias IKS er referansegruppe i arbeidet med ny Felles Kommunedelplan VA. På bakgrunn av dette er det berammet en kort orientering omkring status i arbeidet på det forestående representantskapsmøtet 29.08.2024. Da det formelt er styret i Hias som melder opp saker til representantskapet, mener administrasjonen at det er riktig å orientere styret i forkant av dette møtet.

FAKTA

Arbeidet med ny Felles Kommunedelplan VA har pågått siden årsskiftet. Det ble satt en meget optimistisk tidsplan for prosessen, med en overordnet målsetning om å ha en ny plan vedtatt i eierkommunene innen sommeren 2025. Dette var til sammenligning 1,5 år raskere enn ved forrige korsvei (KDP-VA 2014-2023). Det ble tidlig klart at målsetningen var for ambisiøs, og arbeidet med å enes om et sett felles målsetninger har tatt vesentlig lengre tid enn hva man forutså. På bakgrunn av dette har flere av de tilliggende arbeidsprosesser måttet skyves på eller utsettes. Status p.t. er at vi ligger ca. 5 mnd. etter opprinnelig plan. Oppdatert fremdriftsmatrise er vedlagt.

Av viktige milepeler er man nå i mål med en omforent målmatrise. Arbeidet har, i tillegg til i arbeidsgruppen, også vært gjennomgått i styringsgruppen, hvor det har kommet noen kommentarer og endringer. Disse er løpende inkorporert i målmatrisen. Målsetningene vil i det videre arbeidet danne grunnlaget for utarbeidelse av tiltak for både Hias og eierkommunene.

Målmatrisen er vedlagt.

Arbeidet med dimensjoneringsberegninger, modellbygging og nettmodeller for renseanlegg og ledningsnett har pågått siden april, og dette arbeidet er ikke ferdigstilt. Dette utføres i all hovedsak av Hias, basert på grunnlagsmateriale fra eierkommunene.

Arbeidsgruppen har hatt møter hver 3-4 uke gjennom vinteren/våren 24, og møtefrekvensen vil ligge på samme nivå utover høsten. Videre har det vært 3 møter i styringsgruppen, samt en orientering i referansegruppen i siden oppstart av arbeidet.

PRO OG KONTRA

Ikke vurdert

ALTERNATIVER TIL INNSTILLINGEN

Ikke vurdert

RISIKO

Risiko knyttet til ytterligere forsinkelser i arbeidet med planen. Med et stort antall prosjektdeltakere, og en stor mengde involvering som kreves fra eierkommunene, er det naturlig at vi møter utfordringer med datainnsamling og møtetidspunkter. Fra Hias sitt ståsted er det avgjørende at arbeidet er koordinert og omforent for å sikre at alle har nødvendig eierskap til resultatet.

IKT-SIKKERHET

Ingen

KONSEKVENSER FOR BEMANNING

Ikke vurdert

HOVEDMÅL OG DELMÅL I KDP- VA 2014 – 2023 (Etter ARG møte 10 240628)

Endelig versjon

VANN

HOVEDMÅL	DELMÅL	KOMMENTAR
NOK VANN: Vannforsyningsystemene skal kunne levere nok vann til å dekke nåværende og framtidig behov til befolkning, næringsvirksomhet og offentlig virksomhet		<p><i>Styringsgruppen:</i> <i>Gjeldende prinsipper skal fortsatt være førende (SMAT)</i></p> <p><i>Andre referanser:</i> <i>Nasjonale mål for vann og helse</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Lekkasje av drikkevann skal reduseres.</i> - <i>Distribusjonssystemet for drikkevann skal fornyes, ikke forfalle.</i>
	Hvert av Hias 2 inntak og vannbehandlingsanlegg skal ha kapasitet til å dekke vannbehovet i 2040 og 2060, slik at alle kommuner har forsyning fra Hias ved utfall av ett av disse anleggene. Ytterligere utbygging baseres på behov.	<i>Målet ansees oppfylt pr dato, men arbeidsgruppen velger å videreføre målsetningen i kommende plan. Dimensjonerende mengde vil øke i takt med befolkningsutviklingen. Oppdatert dimensjonerende mengde vil bli beregnet som en del av planen.</i>
	Hias overføringsystem skal ha kapasitet til å transportere nødvendige vannmengder, også ved ledningsbrudd eller ved forsyning til hele området fra kun ett av vannbehandlingsanleggene.	<p><i>I plandokumentet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>kommentere problematikken vedr. strømbrudd.</i>
	Kommunenes hovedoverføringsystemer bør ha kapasitet til å transportere nødvendige vannmengder, også ved ledningsbrudd.	<p><i>I plandokumentet:</i> <i>Kommentere hva som menes med hovedoverføringsystem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vurdere kommentarer knyttet til strømbrudd</i>
	Lekkasjene i vannledningsnettet skal samlet for alle kommunene og Hias	<i>I plandokumentet:</i>

	reduseres fra 38 % i dag til 27 % innen 2040 og 20 % innen 2060.	- <i>Se hen til rapporten: Bærekraftig lekkasjenivå (rapport 239 Norsk Vann)</i>
	Gradvis øke fornyelsestakten på ledningsnettene til 1,2% pr år innen 2033.	<i>I plandokumentet:</i> - <i>Nasjonale mål for vann og helse (1,2% innen 2033)</i>
	Hias skal, i samarbeid med kommunene, ha en oppdatert nettmodell til bruk ved tilstandskartlegging, dimensjonering og lekkasjekontroll på det sammenhengende forsyningsnettene. Modellen skal understøttes av fysiske målere på nettet hvor det anses formålstjenlig.	<i>Nytt delmål i planen</i>
GODT VANN: Levert vann skal oppfylle kvalitetskravene i drikkevannsforskriften.		<i>Fjerner formuleringen «friskt og kjølig». Holder oss til forskriften.</i> <i>I plandokumentet:</i> <i>Nasjonale mål for vann og helse</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ingen skal bli syke av drikkevannet</i> • <i>Drikkevann skal ikke ha mikrobiologiske avvik</i> • <i>Drikkevann skal ikke ha kjemiske og sensoriske avvik.</i> • <i>Alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning (hører hjemme i annen plan)</i> • <i>Drikkevannsforsyninger skal ha vannbehandling som er tilpasset variasjoner i vannkvaliteten. (Burde stått råvannskvaliteten).</i>
	Vannkvaliteten skal ikke forringes på vannledningsnettene fra produksjon til forbrukers anlegg.	<i>Nytt delmål i planen</i>
SIKKERT VANN: Det skal være tilstrekkelig sikkerhet og reservekapasitet til å opprettholde		<i>I plandokumentet:</i> - <i>Drikkevannsforskriften gir ikke noen konkrete føringer ift denne formuleringen.</i>

forsyningen ved utfall av ett av vannbehandlingsanleggene ved ledningsbrudd eller andre unormale situasjoner. Drikkevannskvaliteten skal være sikker – det vil si oppfylle kvalitetskravene også i unormale situasjoner.		- <i>Henviser til forskriften</i>
	Hias' overføringssystem skal ha kapasitet til å transportere nødvendige vannmengder, også ved ledningsbrudd eller ved forsyning til hele området fra kun ett av vannbehandlingsanleggene	I planen: Kommentere at dette gjelder det som i dag er Hias sitt forsyningsområde. <i>Styringsgruppen: kommentert at det i fremtiden er mulighet med forbindelse over Bergshøgda.</i>
	Kommunenes hovedoverføringssystemer bør ha kapasitet til å transportere nødvendige vannmengder, også ved ledningsbrudd.	<i>Nytt delmål i planen</i>
(uteglemt mål fra forrige plan – må inkluderes)	Det skal være tilstrekkelig kapasitet til å levere vann til brannslukking.	I planen: Kommentere at det ikke nødvendigvis er kommunen sitt ansvar. Kan pålegges utbygger å sørge for tilstrekkelig brannvann.
(uteglemt mål fra forrige plan – må inkluderes)	Det skal være en samlet bassengkapasitet i vannforsyningsområdet som tilsvarer 1 døgn maksimalforbruk.	I Planen: Nettmodell benyttes til å avgjøre behov i de enkelte tilfeller.
	Vannkilder og vannbehandling skal til sammen utgjøre tilstrekkelige hygieniske barrierer mot bakterier, virus og parasitter.	<i>Målet videreføres.</i> <i>Endret fra «dobbel sikring» til «tilstrekkelige hygieniske barrierer» i tråd med drikkevannsforskriften.</i>
GOD BEREDSKAP: Det skal være en beredskap som ivaretar vannforsyningen på en best mulig måte i kriser og andre alvorlige situasjoner.		
	Hias og kommunene skal i samarbeid ha en tilfredsstillende nødvannsløsning.	

	Hias og kommunene skal samarbeide om beredskap og ha beredskapsplaner i henhold til Drikkevannsforskriftens krav. Beredskapsplanene skal være samordnet, slik at hele drikkevannssystemet blir ivaretatt. Farekartlegging og farehåndtering skal danne grunnlaget for beredskapsarbeidet.	
	Vannforsyningen skal tilrettelegges slik at bortfall av ordinær strømforsyning og e-com feil ikke påvirker leveransen nevneverdig.	<i>I plandokumentet: Kommentere målet; ihht kommunenes risikoanalyser Det finnes et samarbeid mellom beredskapsrådgivere i kommunene. De jobber med hvordan diesel skal fordeles i beredskapssituasjoner. Beredskapsrådgiver i komm jobber med hvordan drivstoff skal fordeles i krisesituasjon. Tema har oppe i Samarbeid- og beredskapsgruppen. Felles ROS er utarbeidet.</i>
KLIMA/ MILJØ: Skadelige effekter på klima eller miljø som følge av vannforsyningsvirksomheten skal være minst mulig. Virksomheten skal bidra til at kommunene når visjonen om «Lavutslippssamfunnet i 2050»		<i>Nytt målformulering. Gjeldende for både Vann og avløp.</i>
	Alle bygge- og anleggsprosjekter skal planlegges og gjennomføres med fokus på bærekraft og livsløp. Klimavennlige løsninger for bruk, materialvalg, byggefase og drift skal vektlegges.	<i>Nytt delmål i planen I plandokumentet: - tilsvarende mål som Hamar kommunes sentrumsplan §1.16 om klima og klimatilpasning</i>

	Strømforbruket ved vannforsyningsanleggene skal reduseres.	<i>I plandokumentet:</i> - <i>Velger å ikke sette prosentmål for reduksjon. Konkretisere tiltak for å redusere.</i>
ØKONOMI: Utbygging, fornyelse, vedlikehold og drift av vannforsyningsanleggene skal være bærekraftig i et langsiktig perspektiv.		
	Gradvis øke fornyelsestakten på ledningsnettet til 1,2% pr år innen 2033.	<i>Ref. målsetning som ovenfor (Nok vann)</i>
	Vannforsyningstjenestene skal i sin helhet dekkes gjennom gebyrer som innkreves innenfor gjeldende bestemmelser for selvkost.	<i>I plandokumentet:</i> - <i>Det skal vurderes tiltak som kan sikre en forutsigbar prisutvikling over tid.</i> - <i>Tappeposter SKAL reguleres (hver enkelt kommune ansvarlig)</i>

AVLØP

HOVEDMÅL	DELMÅL	KOMMENTAR
KAPASITET OG FUNKSJONSEVNE SPILLVANNSSYSTEMENE: Spillvannssystemene skal transportere og behandle nåværende og framtidige spillvannsmengder fra befolkning, næringsvirksomhet og offentlig virksomhet i henhold til myndighetskrav.		<i>I plandokumentet:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Spredt avløp må inn i egen plan.</i> - <i>Plan for spredt avløp bør være et tiltak i KDP-VA.</i> - <i>Etter møte ed SF-Innlandet; Etterlyser konkrete tiltak for aktiviteter rettet mot spredt avløp.</i>
	Hias' avløpsrensaneanlegg skal ha kapasitet til å behandle avløp fra nåværende og framtidig befolkning og næringsvirksomhet. Anlegget skal ha en bufferkapasitet som minimum tilsvarer avløps- og forurensningsmengder fra 2 store næringsmiddelbedrifter.	Kan vi ta imot fra Gjøvik og andre anlegg for å utnytte kapasiteten? Må vurderes senere i arbeidet basert på total belastning. <u>SG Beslutning: 2 stk industibedrifter</u>
	Kommunale avløpsrensaneanlegg skal ha kapasitet til å behandle avløp fra nåværende og framtidig befolkning.	<i>Nytt delmål i planen</i>
	Hias og kommunene sitt overføringsystem for avløp skal ha kapasitet til å transportere nåværende og framtidige avløpsmengder fra de enkelte kommuner i henhold til gjeldende utslippstillatelser.	<i>I plandokumentet:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Referere til tillatelsene</i>

	Årsgjennomsnittet for andel innlekket fremmedvann i transportnettet skal samlet for alle kommunene reduseres fra 41 % i dag til maksimalt 30 % innen 2040 og 25 % innen 2060.	<p><i>I plandokumentet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Status og utvikling i forrige plan</i> <p>Statsforvalteren var meget tydelig i forhold til denne målsettingen.</p>															
	Gradvis øke fornyelsestakten på ledningsnettet til 1,2% pr år innen 2033.	<p><i>Målet er justert. (ref. samme kommenter for som for vannforsyning)</i></p>															
	<p>Mengde avlastet via overløp på spillvannnettet skal på årsbasis være mindre enn 0,5 % av tilført mengde til rensesanlegg innen 2034, fordelt som følger:</p> <p>(Sett inn tabellen i målsettingen når dokumentet utformes)</p>	<p><i>I plandokumentet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ta inn tabell med spesifikk fordeling</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Andel av mengde i overløp</th> <th>Andel av tilført mengde</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Store avløpsmengder pga. regnvær og snøsmelting</td> <td>50 %</td> <td>0,25 %</td> </tr> <tr> <td>Overløp pga. uforutsett driftsstans</td> <td>15 %</td> <td>0,07 %</td> </tr> <tr> <td>Overløp pga. planlagt driftsstans</td> <td>35 %</td> <td>0,18 %</td> </tr> <tr> <td>Totalt</td> <td>100 %</td> <td>0,5 %</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Tabellen tas med i målformuleringen. Kravet frå SF er 1%</i></p>		Andel av mengde i overløp	Andel av tilført mengde	Store avløpsmengder pga. regnvær og snøsmelting	50 %	0,25 %	Overløp pga. uforutsett driftsstans	15 %	0,07 %	Overløp pga. planlagt driftsstans	35 %	0,18 %	Totalt	100 %	0,5 %
	Andel av mengde i overløp	Andel av tilført mengde															
Store avløpsmengder pga. regnvær og snøsmelting	50 %	0,25 %															
Overløp pga. uforutsett driftsstans	15 %	0,07 %															
Overløp pga. planlagt driftsstans	35 %	0,18 %															
Totalt	100 %	0,5 %															
	Kommunene og Hias skal sørge for å drive systematisk lekkasjekontroll på avløpsnettet.	<p><i>I plandokumentet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>I neste planperiode bør det vurderes nye metoder, teknikker og tiltak for å få bedre oversikt over situasjonen løpende. Avløpsmodell</i> 															
	Kommunene og Hias skal ha en oppdatert nettmodell til bruk ved tilstandskartlegging, dimensjonering og inn- og utlekkingskontroll på det sammenhengende avløpsnettet. Modellen skal understøttes av fysiske målere på nettet hvor det anses formålstjenlig.	<p><i>Nytt delmål i planen. Tilsvarende som for Vann.</i></p>															
	Avløpsnettets virkningsgrad basert på fosfor/forurensningsbelastning skal dokumenteres.	<p><i>Nytt delmål i planen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ref utslippstillatelse (se Hias og kommuner)</i> <p>I planen:</p>															

		Tiltak - kunnskap og oversikt i hver kommune. Utarbeides plan for å dokumentere fosforbasert virkningsgrad Det bør settes et fremtidig mål for virkningsgrad (skrive noe om dette i planen)
	Det bør ikke oppstå skader på hus og eiendom på grunn av mangelfull drift og vedlikehold eller underdimensjonering av kommunale avløpssystemer	<i>Målet er fortsatt gjeldende</i>
SIKKERHET OG BEREDSKAP: Avløpshåndteringen skal ha sikkerhet og beredskap som på en god måte reduserer risiko for utslipp til resipient. Konsekvenser ved ledningsbrudd eller når det oppstår en annen alvorlig situasjon skal minimeres.		<i>Omformulert fra forrige plan.</i> <i>Kommentar: Mål om overvann er tatt ut. Det skal tas inn et punkt om tiltak om flom og sikkerhet rundt dette i tiltaksbeskrivelsen</i> <i>Kommentar fra SF – forventer videreføring av tiltak i forrige plan.</i>
	Hias og kommunene skal samarbeide om beredskap og ha beredskapsplaner for å redusere utslipp eller andre skadelige konsekvenser, når et ledningsbrudd eller en annen alvorlig situasjon oppstår	<i>Målet videreføres i ny plan</i>
RESSURSUTNYTTELSE OG KLIMAPÅVIRKNING: Ressursene i avløpsvannet skal utnyttes i størst mulig grad til energi, gjødsel og jordforbedring innenfor bærekraftig ramme.		<i>Målet videreføres i ny plan</i> <i>På dette området er det rask utvikling både i rammebetingelser, tilgjengelige prosesser og utvikling av produkter og markeder.</i> <i>Delmålene bør oppdateres for neste periode med utgangspunkt i bærekraft og sirkulær økonomi.</i>
		<i>Styringsgruppen: Savner begrepene «Sirkulærøkonomi og Bærekraft</i>

		<p>Savner knytning mot FN Bærekraftsmål. Bør skrives noe om i planen, i alle fall innledningsvis. Kan det tas inn i kapittel om rammebetingelser?</p> <p>Sekretariatet tar dette inn i kap. om målsetninger og rammebetingelser</p>
	Skadelige effekter på klima eller miljø som følge av avløpshåndteringen skal være minst mulig	<p>I plandokumentet:</p> <p>Kjenne resipienten. Styre overløp. Kan være et tiltak i planen?</p>
	Potensialet for uttak av biogass i biomassen fra renseprosessen skal utnyttes til strømproduksjon til eget forbruk.	<p>Omformulert fra forrige plan</p> <p>Forutsetningene er endret. Usikker på klimaeffekt, gitt ny gassmotor. Men det har positiv innvirkning på selvforsyning og kostnader</p>
	All produsert biomasse fra avløpsvannet skal omsettes som gjødsel og jordforbedringsmiddel.	<p>I plandokumentet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva med miljøhensyn? Bærekraft? - Biomassen/avløp bør utnyttes som ressurs innenfor forsvarlige økonomiske rammer. <p>Forsvarlig økonomiske rammer er ikke det samme som bedriftsøkonomiske prinsipper.</p>
	Hias skal delta aktivt i utvikling av metoder for økt utnyttelse av ressursene fra avløpsvann i sine anlegg.	<p>Målet videreføres.</p> <p>Aktivitet SKAL være tilknyttet kjernevirksomheten, som i dag.</p> <p>Hias må kommunisere kostnader og risiko bedre.</p> <p>Struktur på samarbeid: RLG og TKH. Må «revitaliseres» etter KDP-VA er ferdigstilt. Koordinering og kommunikasjon må forsterkes vesentlig for å sikre at komm.adm. involveres bedre. Ha påvirkning på kostnader og risiko</p> <p>Arbeidsgr. – omtales og problematiseres i planen. Målsetning om at det tas tak i etter ferdigstillelse av KDP-VA.</p>
	Strømforbruket ved avløpsanleggene skal reduseres.	<p>Målet fortsatt gjeldende, men tiltakene justeres</p>

		<i>Samlet energiutnyttelse bør være fokus. Målet kan være knyttet til energibalanse. Strømforbruk er en begrenset del av dette. Bør målet tallfestes? -Nei. Men kartlegge status (Tiltak)</i>
	Strømforbruket ved transport – og distribusjonssystemet for spillvann skal reduseres i takt med oppnådd reduksjon av innlekket fremmedvann.	<i>Målet videreføres i ny plan. Sees i sammenheng med målet over.</i>
	Det skal i avløpet fra abonnentene være minst mulig miljøgifter og andre stoffer som er skadelige for miljøet eller avløpsanleggenes funksjon	<i>Målet videreføres i ny plan Bør konkretiseres noe. Hvordan påvirker vi dette? Tiltak kan være f.eks. målekampanje på avløp.</i>
	Alle bygge- og anleggsprosjekter skal planlegges og gjennomføres med fokus på bærekraft, livsløp og sirkulære løsninger. Klimavennlige løsninger for bruk, materialvalg og drift skal vektlegges.	<i>Nytt delmål i planen</i>
ØKONOMI: Utbygging, fornyelse, vedlikehold og drift av avløpsanleggene skal være økonomisk bærekraftig i et langsiktig perspektiv.		<i>Hovedmålet videreføres Delmålene bør dekke et bredere spekter av forhold som har stor betydning for å oppnå hovedmålet. - Organisering, kompetanse og kapasitet i egen regi - Felles funksjoner, systemer, prosesser - Standardisering - Ledningsanleggene skal ikke forfalle - Noe om generasjonsprinsippet inn her</i>
	Gradvis øke fornyelsestakten på ledningsnett til 1,2% pr år innen 2033.	<i>Se samme målsetning ovenfor i dokumentet (Vann og Avløp)</i>
	Energikostnadene ved avløpsanleggene skal reduseres ved nye investeringer.	<i>Nytt delmål i planen. Tiltak: - gjennomgang av eksisterende anlegg for å se på energikostnad og reduksjonsmuligheter. - Målet må være god energiutnyttelse.</i>

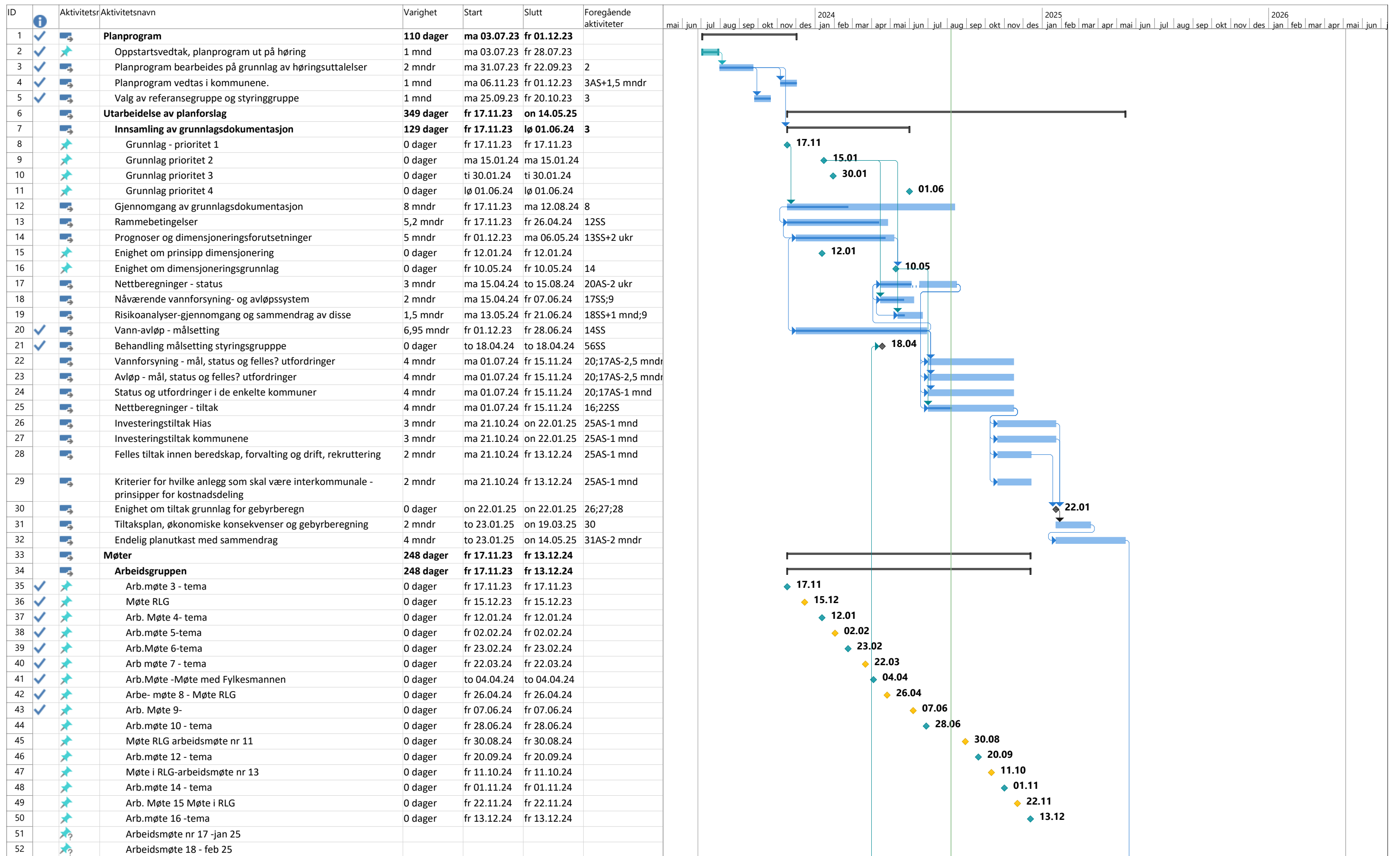
	Avløpstjenestene skal i sin helhet dekkes gjennom gebyrene som innkreves innenfor gjeldende bestemmelser for selvkost.	<i>I plandokumentet:</i> - <i>Mål om å øke inntekter fra ressursene i avløpet.</i>
--	--	---

NYE MÅLSETNINGER

(Overordnet / Generelle målsetninger og ikke i forrige plan)

HOVEDMÅL	DELMÅL	KOMMENTAR
Konkrete mål for spredt bebyggelse	Kan ikke være et hovedmål, gitt at planen ikke skal omfatte spredt bebyggelse pr se.	Statsforvalteren – var glassklar på dette området – <ul style="list-style-type: none"> - SF klar på «krav» om spesifikke tiltak innenfor spredt avløp - Samarbeidsmodeller? - Må konkretiseres i plandokument SG – går videre med AG sitt forslag om at konkretisering må foregå i individuelle kommunale planer, og ikke i en KDP om omhandler fellesanleggene.
Øke effektiviteten og kvaliteten på tjenesteleveransen gjennom bedre utnyttelse av data og samarbeid om digitale verktøy mellom kommunene HIAS	Samle og tilgjengeliggjøre relevante data for å øke verdien og nytten av dataene i tjenesteleveransen Fremme samarbeid mellom kommunene og HIAS for å implementere og bruke digitale verktøy effektivt. Tilstrebe felles systemer og regionale løsninger der det er hensiktsmessig og gjennomførbart for å optimalisere ressursbruk og forbedre tjenestene.	<i>Ny målsetning i planen</i> Sørge for at data samles, lagres og gjøres tilgjengelig for relevant bruk, både nå og i fremtiden. (Her kan man spesifisere hva slags data; driftsdata, forbruksdat o.l.) Systemer/modeller for lekkasjereduksjon, prediktivt vedlikehold, driftsoptimalisering, saneringsplaner. (Også her høste synergi, stordriftsfordeler, sikre og bygge kompetanse.) Kommunene og Hias skal ha et felles ledningskartverk, med felles database, til bruk for mer effektiv planlegging og drift. Sikre og bygge digital kompetanse.
Rekruttering	Skrive noe om: Aktivt bidra til rekruttering innenfor bransjen (regionalt).	<i>Ny målsetning i planen</i> <i>Skape attraktive kompetansemiljø</i>
Styrke og forbedre forvaltningspraksis mellom Hias og kommunene for VA-området		
	Utarbeide og implementere en felles VA-norm i samarbeid mellom kommunen og	Dette delmålet vil bidra til å etablere en enhetlig og konsistent tilnærming til planlegging, design, og drift av vann- og

	HIAS for å standardisere og optimalisere praksisen innen vann- og avløpssektoren.	avløpssystemer, og sikre at alle involverte parter følger de samme retningslinjene og kravene for å opprettholde en høy standard i tjenesteleveransen.
	Forhindre overbygging av ledningsnett og kabler	<i>Etablere felles system som hindrer overbygging? Dette må inkludere planavdelingen/byggesaksavdeling i kommunene.</i>

Prosjekt: Fremdrift-FKP-versjon Dato: on 07.08.24	Aktivitet		Prosjektsammendrag		Manuell aktivitet		Bare start		Tidsfrist	
	Deling		Inaktiv aktivitet		Bare varighet		Bare slutt		Fremdrift	
	Milepæl		Inaktiv milepæl		Manuell sammendragsfremheving		Eksterne aktiviteter		Manuell fremdrift	
	Sammendrag		Inaktivt sammendrag		Manuelt sammendrag		Ekstern milepæl			

2024/38 - Driftsorienteringer

Alle

- Tette ledninger
- Drift RA og VBA gjennom sommeren.
- Øk.sjef
- Hubred - kobber
- Kumlokk
- Automasjon Hamar

| Orientering

Vedlegg

[Driftsorienteringer \(L\)\(323638\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Lise Busterud Nordal		24/120

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
24/38	Styret Hias IKS	ST	20.08.2024

Driftsorienteringer

Administrasjonens innstilling:

Styret får muntlig orientering i møtet.

Ottestad, 05.08.2024

Knut Holen
Administrerende direktør

2024/39

09.50, 5 min

2024/39 - Oppfølging av styrevedtak etter
forrige møte

Knut Holen

| Beslutning

Vedlegg

[Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte \(L\)\(323639\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Lise Busterud Nordal		24/120

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
24/39	Styret Hias IKS	ST	20.08.2024

Oppfølging av styrevedtak etter forrige møte

Listen for oppfølging av styrevedtak gjennomgås i hvert styremøte. Listen blir kontinuerlig vedlikeholdt med aktuelle saker til oppfølging.

Tittel	Tilordning	Startdato	Forfallsdato
☐ Prosjektrapportering – ønske om fornyelse	 Jarle Ruud	14.8.2023	
☐ Likestilling og diskriminering	 Lise Busterud Norrc		31.12.2024

Administrasjonens innstilling:

1. Styret tar gjennomgang av listen for oppfølging av styrevedtak til orientering.

Ottestad, 05.08.2024

Knut Holen
Administrerende direktør

2024/40

09.55, 10 min

2024/40 - Evaluering av møtet

Knut Holen

| Diskusjon

Vedlegg

[Evaluering av møtet \(L\)\(323637\).pdf](#)

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Lise Busterud Nordal		24/120

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
24/40	Styret Hias IKS	ST	20.08.2024

Evaluering av møtet

Runde rundt bordet om gjennomføring av og forberedelse til møtet.

Administrasjonens innstilling:

Ottestad, 05.08.2024

Knut Holen
Administrerende direktør